

KURIER Wileński

SOBOTA, 5 PAZDZIERNIKA 1991 R.
Nr 195 (11681)

Powstają nowe ministerstwa

W październiku br. deputowani wzięli pod uwagę propozycje premiera G. Girdimera w sprawie reorganizacji ministerstw. Postanowiono utworzyć nowe ministerstwa: Ochrony Środowiska i Informacji, Kultury i Oświaty, Gospodarczych Względnie jak i Ministerstwo Handlu, Przemysłu i Materiałów. W tym celu w najbliższym czasie w Ministerstwie Handlu i Przemysłu i Materiałów. W tym celu w najbliższym czasie w Ministerstwie Handlu i Przemysłu i Materiałów.

W PARLAMENCIE

REPUBLICKI

wani więc nie spieszyli zadośćuczynić prośbie zastępców kontrolera państwowego. Postanowili natomiast wysłuchać ich po czym zważywszy wszystkie za i przeciw. K. Szalkauskis i E. Wilkela, motywując swoje decyzje, zaznaczyli, że nie są decyzyjnymi kontrolerami państwowym kontrolerem K. Uoką w sprawie organizacji pracy departamentu. Narzekali, że wielki wpływ na całokształt działalności tego rewizyjnego organu mają niektóre organizacje polityczne, jak Liga Wolności Litwy Związek Robotników. Zdaniem E. Wilkela, tylko depolityzowana, wolna kontrola może pełnić należycie swe funkcje. Dyskuszja więc wyszła poza ramy lakonicznego, zdawałoby się, punktu porządku dziennego, obejmując omawianie działalności tej placówki. Opinie poszczególnych deputowanych i frakcji podzieliły się. Jedni zarzucali departamentowi kontroli niedemokratyczne metody pracy nawet to, że przypomina on socjalistyczną kontrolę ludową. Inni natomiast twierdili bronił honoru tej instytucji i jej kierownika K. Uoki. Większość była zgodna co do potrzeby utworzenia parlamentarnej komisji, która zbada zaistniałą w tym departamencie sytuację. Do tej sprawy parlament jeszcze powróci. **Jadwiga BIELAWSKA**

Rocznica zjednoczenia Niemiec

WILNO (ELTA). 3 października ambasador Litwie Gołdfrid Albrecht urządził przyjęcie z okazji pierwszej rocznicy zjednoczenia Niemiec. Na przyjęcie przybyli przewodniczący Rady Najwyższej Republiki Litewskiej Wytautas Landsbergis, premier Gediminas Vagnorius, zastępca przewodniczącego Rady Najwyższej Kazimieras Motieka, Czesław Stankevičius, ministrowie, deputowani, przedstawiciele korpusu dyplomatycznego na Litwie, duchowni, działacze świata sztuki i nauki, dziennikarze. Po odegraniu przez orkiestrę smyczkową hymnów Niemiec i Litwy do zabranych zwrócił się Gołdfrid Albrecht. Po przypomnieniu wielkich przemian z ostatniego okresu ambasador wyraził radość, że pierwszą rocznicę zjednoczenia Niemiec obchodzą w wolnej Litwie i wznosił toast za przyjaźń wolnej Litwy i ponownie zjednoczonych Niemiec. W swym przemówieniu Wytautas Landsbergis oświadczył, że Litwa podziela Niemiec i dyktaturę w jej wschodniej części traktowała jako niesprawiedliwość, która musi być usunięta. Cieszymy się, powiedział on, że święto zjednoczenia Niemiec obchodzone jest w radosnych dla Litwy dniach.

W SPRAWIE PRZEKRACZANIA PUNKTU KONTROLI GRANICZNEJ W LAZDZIAI

Służba ochrony granicy Departamentu Ochrony Kraju przypomniała, że na podstawie rozporządzenia nr 663 rządu Litwy z 27 września do 1 grudnia br. przez granicę litewsko - polską (postronku kontroli granicznej w Lazdziejach) zezwala się obywatelom byłych republik ZSRR (z wyjątkiem Łotwy i Estonii) przejeżdżać tylko wtedy, gdy mają pąsopłaty dyplomatyczne, oficjalne zawiadomienia o śmierci bliskich, jada z transportem Czerwonego Krzyża.

Wszyscy obywatele wyjeżdżający za granicę przez postronku kontroli granicznej w Lazdziejach muszą mieć opłacone w Banku Oszczędności w Lazdziejach 30 rubli. Opłatę tę wprowadził samorząd miasta Lazdziejai, mając na względzie uporządkowanie zanieczyszczonego środowiska.

Powroty

W ramach zmian urzędowych w systemie kierownictwa w rejonie wileńskim oraz reorganizacji wydziału oświaty rejonu, przewodniczącą na ogólnym zebraniu kierowników szkół i pracowników kultury została przedstawiona zebraniem nowa kierowniczka wydziału kultury i oświaty rejonu Danguole Sabiene. Prezentacji dokonał minister kultury i oświaty Dariusz Kuolys w obecności zarządzającego rejonem A. Merkysa i byłego zastępcy przewodniczącego rady samorządu rejonu deputowanego do RN RŁ S. Akacowicza.

W swym wystąpieniu minister D. Kuolys zaznaczył, że wszystkie wysiłki zarówno mieszkańców i pracujących tu ludzi, jak i władz republiki powinny być skierowane na wszechstronny rozwój i rozkwit tego swobodnego, wielokulturowego rejonu, jakim jest Wileńszczyzna. Powinni to robić wolni, twórcy ludzie, bowiem tylko tacy mogą tworzyć demokratyczne państwo, jakim pragnie być Republika Litewska. Polityczne burze, osobiste interesy nie sprzyjają pełnokrwistemu rozwojowi społeczeństwa i człowieka. Sumienna praca w spokojnej, przyjacielskiej atmosferze, wychowanie twórczej, o demokratycznych przekonaniach młodzieży wszystkich narodowości tu zamieszkujących — oto cel dla przedstawicieli zarówno kultury jak oświaty. Te mądre i życzliwe słowa ministra zostały serdecznie przyjęte przez zebranych.

Zabierając głos zarządzający rejonem A. Merkys próbował wybrzmiać (w sposób dość zagmatwany) że „polskie tradycje na Litwie nigdy nie były łączone z państwem polskim i, że „mieszkańcy Polacy powinni się orientować nie na Polskę, a na Litwę”. I o ile tak było, a nie wierzmy w to, sytuacja w tym rejonie ulegnie zmianie. Krótkie swe wystąpienie właśnie zakończył przedstawieniem D. Sabiene. Chociaż znów specjalnego przedstawienia D. Sabiene nie wymaga bowiem pracowała w rejonie (w tym w rejonowym wydziale oświaty) prawie 20 lat. Prawda, przed półtora rokiem została zwolniona wraz z ówczesnym kierownikiem wydziału oświaty, Zebranie, jakie się wówczas odbywało w tejże sali, jednoznacznie wyraziło tym kolegom brak zaufania. Czas upływa, zarówno warunki, jak i ludzie się zmieniają. Danguole Sabiene

w swym krótkim przemówieniu, dziękując ministrowi za ogromne zaufanie, a także zarządzającemu obiecała „wysoko nieść sztandar kultury i oświaty rejonu”. Te tak dziwnie dziś brzmiące słowa, niby zwykłe wyjęte z dawnych lat, można złożyć na karb dużego wrażenia przemawiającej. A jeszcze przyszło mi na myśl, że nic w tym nie ma dziwnego: przecież ta sama pani Sabiene w ciągu dziesięcioleci pracy, członkowską w KPZR, sekretarzównia, słowa te umiała na pamięć. Niestety, nie mamy, lub nie potrafimy znaleźć ludzi, którzy w „tamtych systemie” nie byłby eksploatowani, i tak wśród tych komunistów, mniej komunistyczny staje się ten, kto wcześniej potrafił poznęgać się z legitymacją i mocniej „bił się piersią”. Zabierając głos, poprzedni kierownik od spraw kultury i oświaty rejonu, bez fałszywej życzliwości powiedział, iż współpracowa i praca nowej kierowniczki na pewno będzie się dobrze układała (doświadczenie bez wątpienia p. Sabiene ma), o ile potrafi nie kierować się emocjami i dokładnie przemyśleć każde swe postępowanie. Zebraniem zaś życzył zawsze pozostawania ludzi z „dużej litery”. Tego też wszystkim życzymy.

Nowej kierownicze wydziału kultury i oświaty zadawała dwa pytania: Czy nie obawiała się powrotu i tego jak układać się będzie współpraca z ludźmi, którzy nie tak dawno współpracowali z nią nie chcieli? i Jakie kroki zostaną poczynione przez nią na początku?

Danguole Sabiene szczerze przyznała, że miała duże obawy. Jednak ma ogromną chęć do pracy i uważa, że ludzie przed półtora rokiem byli przeciwko niej nastawieni, a w rzeczywistości ich stosunek jest całkiem inny. Żna dość dobre kolegow, bo tyle lat z nimi pracowała. Ufa więc, że pójdzie im dobrze. Wydział zaś oświaty ma być zreformowany, więc nieuniknione są zmiany kadrowe. Nowa struktura nie przewiduje zastępcy kierownika ds. oświaty, a jedynie ds. kultury. Wydział będzie się składał z inspektorów - przedmiotowców, klas początkowych i przedszkolnych. Zaznaczyła, że pracujący będą oceniani jedynie ze względu na swe predyspozycje do danej pracy. Oby jak było. Życząc pomyślności nowej kierownicze wydziału kultury i oświaty rejonu wileńskiego, życzymy też pomyślności wszystkim pracownikom kultury i oświaty rejonu.

Janina LISIEWICZ

fundusz broni

Republiki Litewskiej w celu zapewnienia bezpieczeństwa państwa, umacniania obrony granic i postępowania w celu poprawy ochrony obszarów przyrodniczych, powołali do życia fundusz broni Litwy. Fundusz ten służy do wywrotki mieszkańców re-

publiki, aby przekazywali na ten fundusz posiadaną broń i amunicję. Pozwoli to uniknąć niebezpiecznych wypadków, zapewni dodatkowe gwarancje bezpieczeństwa mieszkańców. Obywatele, którzy dostarczają nielegalnie posiadaną broń, nie będą karani.

Biuro Prasowe rządu

Z WIZYTĄ DO W. BRYTANII

Przywódcami partii politycznych Wielkiej Brytanii, biznesmenami, przedstawicielami społeczności litewskiej. W programie wizyty przewidziano również spotkanie z byłą premier Margaret Thatcher.

Wizyta przewodniczącego Rady Najwyższej w Wielkiej Brytanii potrwa trzy dni. (ELTA)

Najlepsza noblistka 1991 roku

WILNO. (Reuter - ELTA). Władysław Girdimer, polski polityk, otrzymał Nobla 1991 roku za swoje literatyczne i polityczne prace. Przewodniczącym Akademii Litewskiej została ta nauczycielka literatury „N. Girdimer otrzymał prestiżowe nagrody i literatyczne pismo o sub-

telnych stosunkach jednostki i środowiska społecznego”. N. Girdimer urodził się w 1923 r. w miasteczku górniczym Springs pod Johannesburgem. Jej ojciec, z zawodu jubiler, był Żydem, który wyemigrował z Litwy, a matka — Angielką.

Prenumerata-92

WSZYSTKIM UCZNIOM, W DOMU I W SZKOLE ORAZ ICH RODZICOM SŁUZY INFORMACJĄ I POMOCĄ „KURIER WILEŃSKI”.

CZYTAJĄC I PRENUMERUJĄC NASZ DZIENNIK!

Jacy jesteście

Ukazał się w sprzedaży informator „Litwa w liczbach”. U progu nowej epoki w dziejach republiki warto sobie przypomnieć, z czym wchodzi ona w nową erę, czym dysponuje. A więc...

Terytorium republiki wynosi 65,2 tys. km². Liczebność mieszkańców w początkach br. wykazywała 3752 tys., w Wilnie — 590 tys. ludności. Republika ma 92 miasta, 19153 miejscowości wiejskich, osiedli 44 rejonów. Ogólna długość granic — 1846 km, w tym z Rosją — 303 km, z Białorusią — 724 km, z Łotwą — 610 km, z Polską — 110 km. Najwyżej położona miejscowość — Kruopine, 293 m, największe jezioro — Druksziai, 44,8 km², najdłuższa rzeka — Niemen, 937 km, w tym na terenie Litwy — 475 km; Willa — 510 km, w tym w republice przepływa 235 km.

Liczba mieszkańców z niezakończonym wyższym wykształceniem sięga 47 proc., z wyższym wykształceniem — 10 proc. Republika zamieszkuje 79,6 proc. Litwinów, 9,4 proc. Rosjan 7 proc. Polaków.

W 1990 r. urodziło się 56,4 tys. noworodków, zmarło 39,7 tys. mieszkańców. Najwięcej dzieci urodziło się w 1986 r. najmniej — w 1980 r., najwięcej zmarło w 1985 r., najmniej — w 1971 r. Największy przyrost naturalny był w 1971 r. najmniej się — w 1980 r. Średnia długość życia — 71,8 lat, średni wiek miesz-

kańców republiki — 35 lat. Liczba rodzin — 1 mln, w tym 40 tys. wielodzietnych (mających po 6 i więcej dzieci). Liczba osób pracujących — 1.825 tys., w tym robotników i urzędników — 1.517 tys.; pracujących w spółdzielniach — 49,7 tys.; zajmujących się działalnością indywidualną — 9,1 tys. W 1990 r. mieliśmy 879 tys. emerytów.

Dochód narodowy w 1990 r. wyniósł 8.494 mln rb. Na osobę przypadało 2.273 rb. (w/g cen faktycznych).

Każdy z nas zjadł w 1990 r. 82 kg mięsa, 443 kg artykułów mięsarskich, 300 sztuk jaj, 18 kg ryb, 41 cukru, 146 kg ziemniaków, 81 kg warzyw, 109 kg artykułów zbóżowych.

Na 100 rodzin urzędniczych i robotniczych przypadały 99 aparaty radiowe, rolniczych — 103; odnośnie — 108 i 105 telewizorów, 75 i 81 pralek, 39 i 32 samochody osobowe.

Fundusz mieszkaniowy w 1990 r. wyniósł 71,9 mln m² ogólnej powierzchni mieszkaniowej. Na jednego mieszkańca wypadło średnio 19,2 m² powierzchni. Zmniejszyło się w porównaniu z 1970 r. (34,7 tys. mieszkań) budownictwo mieszkaniowe — w 1990 r. wzmiesiono 21,7 tys. mieszkań. Na 1 stycznia 1990 r. w kolejkę na mieszkanie stało 142 tys. rodzin i osób samotnych, czyli 17 proc. ogólnej ilości.

W 1990 r. było 3424,9 tys. ha

użytków rolnych, w tym 66 proc. — kółchozowych, 24 proc. — państwowych gospodarstw rolnych i 10 proc. indywidualnych. Hodowla legitymowała się 2321,5 tys. głów bydła. Na 1 stycznia 1991 r. w republice było 2892 gospodarzy posiadających ogrody i sady dziankowe.

W 1989 r. mieliśmy 242 km linii trolejbusowych, 20,9 tys. km szos o twardej nawierzchni, 2 tys. km linii kolejowych.

Mieliśmy w mieszkaniach 588,5 tys. aparatów telefonicznych. Od 1973 r. wszystkie aparaty telefoniczne w republice są automatyzowane. Telewizorów mieliśmy ogółem 3289 tys., aparatów radiowych — 1343 tys.

Było poza tym 2157 szkół ogólnokształcących, w których wyższych uczelni z 67312 studentami, 11 teatrów zawodowych, 46 muzeów, 1089 kin (płatnych). Obejmuje 15 tys. lekarzy, mieliśmy 197 szpitali na 46 tys. łóżek. Na jednego lekarza przypadało 218 pacjentów.

Tak wyglądaliśmy w 1990 r.

Inf. w.

Śczęśliwy rok

Rok bieżący był pomysłny na drodze twórczej Kazimieras Mizgirisa z Nidy. Jedną z najstarszych w Niemczech oficyn wydawniczych — Gerharta Rautenberga — wydała album fotografii K. Mizgirisa „W przedziwnym świecie wydm”. Kilka miesięcy temu nadała wiadomość, że K. Mizgiris zostaje członkiem Międzynarodowej Federacji Sztuki Fotograficznej (AFIAP). Jest to dwunasty autor republiki, którego spotkał ten zaszczyt. Latem zaś Mizgiris za debiutował w filmie. Był fotografem i konsultantem zrealizowanego w Nidzie niemieckiego filmu fabularnego dla młodzieży „Album lata”.

R. SZINKUNAS

Śmiechu warte

Anegdoty dyplomatyczne

W czasie odbywającej się w Poczdamie konferencji, w Anglii miały miejsce wybory, które Churchill przegrał. Zwyciężył przywódca Labour Party Clement Attlee. Pociągając byłego premiera jeden z jego przyjaciół zauważył: — Attlee ma swoje zalety. To człowiek bardzo skromny... — Tak — odparł Churchill, — I zupełnie szustnie.

Cośda Meir kiedy była premierem Izraela, złożyła wizytę papieżowi w Watykanie. Oczekując w salonie na audyencję powiedziała ze wzruszeniem do sześcioletniego protokółu: — W głowie mi się nie miesci, że ja, córka biednego żydowskiego cieśli z Kijowa, będę za chwilę przyjęta przez papieża!

Dyplomata pokiwiał głową. — Pani premier — odparł — w tym budynku biedny żydowski cieśla ma zupełnie wyjątkową pozycję.

Kiedy po zdobyciu Paryża Winston Churchill przemówił do jego mieszkańców, przez radio, zaczął następująco: „Francuzi — uważajcie! Będzie mówił po francusku, co dla mnie stanowi wielki wysiłek, a dla was będzie ciężką próbą waszej przyjaźni do Wielkiej Brytanii!”

O Polakach: „Niewiele jest cnot, których Polacy nie posiadają, ale niewiele też jest błędów, których potrafili uniknąć”.

TRWA PRZYJMOWANIE NA WYDZIAŁ PRZYGOTOWAWCY WIP

Zapraszamy do nauki młodzież, która ma skończoną teoretyczną szkołę średnią. Przygotujecie się do egzaminów z języka litewskiego i literatury, historii i filologii. Wydział przygotowawczy egzaminów wstępnych do Wydziału Filologii Litewskiej. Studentom wydanie dziennego przygotowania w formie biuletynu w akademiku. Dokumenty przyjmowane są w gab. 214 przy ul. Wileńskiej 40, kl. 31 codziennie od godz. 15 do 18. Poczatek 21 października.

Poszukują współpionierów

Polsko-litewskie wspólne przedsiębiorstwo „KRUK” poszukują współpionierów do utworzenia Handlu hurtowego odzieżą i artykułami konsumpcyjnymi. W tym celu prosimy się zgłaszać do redakcji „Naszej Głosno” ul. Didžioji 40, tel. 22-38-38.

Ekran

LIETUWA — „Milion lat przed naszą erą” (Anglia) o 12, 14, 16, 18, 20.

HELIOS — I sala — „Starcie” (USA) o 12, 14, 10, 16, 20, 18, 30. II sala — „Basen” (Francja) — „Włochy” o 12, 14, 15, 10, 17, 40, 20, 10.

PERGALIS — „Wampirzy z Beverly Hill” (USA, dla dorosłych) o 11, 30, 13, 15, 16, 45, 18, 30, 20, 30.

WILNIUS — „Ten cały jazz” (2 seria, USA) o 11, 14, 17, 20. WINGIS — „Galaksyna” (USA) o 10, 30, 12, 30, 14, 30, 16, 30, 18, 30, 20, 30.

LAZDYNAI — „Clos w plecach” (USA, dla dorosłych) o 12, 14, 18, 10, 20, „Starcie” (USA) o 15, 18, 30, 20, 30.

TAIKA — I sala — „Dwa wielbiący na jednym kontu” (Francja) o 17, 19, 21, „Tajemnicza wyspa potworów” (Hiszpania — USA); 5, 6, X o 11 (dla dzieci) 13, 15.

WIDEOSALON — 5, 6, X — „Człowiek o podwójnym mózgu” o 18. „Cesarstwo wschodzącego

słońca” o 20, 30. PLANETA — „Dwa światy” o 16, 18, 20. II sala — „Wielki 2” (USA) o 15, 16, 17, 19, 21. AIDAS — „Niewolniczek” (Chiny) o 15, 16, 17, 19, 21. co” (2 seria, USA) o 20, 30.

DRAGUSTE — „Dzień Temesara” (Pakistan) o 15, 16, 17, 19, 21.

AUSZRA — „Człowiek i diabeł” o 10, 30, 13, 15, 16, 17, 19, 21.

TEWYNE — „Dwa światy” o 16, 18, 20. „Ostatni dzień” (USA) o 15, 16, 17, 19, 21. „Krótkie spotkanie” (USA) o 15, 16, 17, 19, 21. „Mężczyźni i kobiety” (USA) o 15, 16, 17, 19, 21.

WIDEOSALON — 5, 6, X — „Człowiek o podwójnym mózgu” o 18. „Cesarstwo wschodzącego

WidEOSALON — 5, 6, X — „Człowiek o podwójnym mózgu” o 18. „Cesarstwo wschodzącego

Rozmaitości

Najmniejszy dziennik wydawany jest we Francji. Numer tej gazety ma format pocztówki, a z obu stron drobnym drukiem wydrukowano artykuły oraz inne materiały, m.in. poświęcone problemom międzynarodowym. Nakład gazety — 100 egzemplarzy. Ta minigazeta nigdy nie zalegała do kiosków.

Cdyby organizowano zawodnictwo wśród gadu, zwycięzcą prawdopodobnie zostałby spiker chilijski, Miguel Anhel Nawarrete, który potrafi mówić bez przerwy 113 godz. 7 min.

Trudno wyobrazić sobie, o czym można mówić bez przerwy w ciągu niemalże 5 dob, niemniej cel, jaki stawiał przed sobą żądny sławy Chilijczyk, został osiągnięty — ustalono nowy rekord świata w nieustannym mówieniu.

Hałas, huk, głośnie dźwięki „ponoszą odpowiedzialność” za powstanie co piątej choroby. Hałas na 60 decybeli specjalści oceniają jako budzący niepokój, 80 decybeli — jako męczący, a 100 decybeli — niebezpieczny dla zdrowia. Na przykład, w metrze i podczas podróży samochodem, w fabryce, stółce, w domu, gdy np. włączony jest odkurzacz, poziom hałasu przekracza 80 decybeli. Dyskoteka — ponad 110 decybeli, lądowanie samolotu — z góra 130. Praktycznie więc niemalże na każdym kroku przysługująca większość ludzi ulegającemu wpływowi hałasu, powodującemu bóle głowy, schorzenia systemu krążenia krwi, rozstroje nerwowo-psychiczne, wybuchy gniewu i nieprzewidywalne czyny.

Hałas jest wrogiem społeczności nr 1. Tak sądzi francuscy specjaliści.

„Pewien sprytny zjadł z stanu Floryda skłócić dość pokazywany majątek bardzo łatwym sposobem: za umiarkowane wynagrodzenie — 100 dolarów dziennie — wynajmuje handlarzom mówiące papugi, które reklamują zalegający towary i przyciągają klientów.

Nie do wiary, ale wpisano do księgi Guinnessa hrabiemu Desmondowi nie nie znaczy polką 13 szpad, tymczasem gdy zabieg czyszczenia zębów jest dla niego istną męką, gdyż nie znosi smaku pasty do zębów. Podczas występów gościnnych

Meloman. Fotokronika TASS

w Singapurze 49-letni artysta i jego 43-letnia żona i faria zaprezentowały sztukę polyania szpad. Podczas przedstawienia hrabia Desmond połykał po 4 szpady długości 58 cm i zwykły mikrofon ze sznurem podobnej długości, aby publiczność mogła posłuchać bicia jego serca.

Artysta, który w rzeczywistości ma na imię Edward Benjamin rozpoczął swą karierę w wieku 9 lat polykając naramienniki urugwajskie pod kontrolą cyrkowego polykacza szpad... W ciągu 40 lat pracy hrabia Desmond doznał 60 obrażeń i 30 razy leżał w szpitalu. „W wolnym od polyania szpad czasie jest do motorem. Lubi pitażenie, chętnie pomaga żonie w porządkach domowych i nawet z przyjemnością szyć sobie stroje teatralne.

Na siódme z 10 małżeństw w Urugwaju kończy się rozwodem, jak świadcza dane statystyczne, opublikowane przez urugwajski ośrodek badań poronowych rodzinnych. Należy odnotować, że do 90 proc. rozwodów przypada na małżonków w wieku od 16 do 28 lat, a licząc młode pary rozwodzą się już po upływie kilku miesięcy od wesela. Do głównych przyczyn tego specjalności zaliczają niezgodność psychologiczną, niecierpliwość materską, a także... niezwykle prostą i niedrogą procedurę rozwodu, wprowadzoną w Urugwaju jeszcze na początku wieku.

Według doniesień prasy przygotował Zbigniew MARKOWICZ

220

GAWĘDA MACIEJA,

CZYLI PIERWSZE KROKI CELEM ODZYSKANIA BYLEJ POSIADŁOŚCI

Wszystko się dowiedział o orzeczeniu w ubiegłym tygodniu w samorządzie rejonowym wileńskim tak zwanym "telefonie" zmienia byłem ich dziećmi również tam prozono osobie lub przychodzić rejonu. Chociaż Agata i Gwędzia, bym dał spokój i pozostać sobie w domu, bo pozostać zostanę "pobogotniać" i wyzwany od "kolejki" z Jaczan, jak się zdarzyło podczas piątkowego sejmiku, gdym się nagadano, nie usłuchano. Przecież chodziło o pieniądze dla mnie jako ojca i dżada pradziada... Przemysłowego skarb. Przemysłowa przekonać się, czy w Wilnie byłby gospodarzy, to była była tęsknota, chęć powrócić do ziemi-żywieli, do domku.

Chociaż do samorządu rejonowego przed ustaloną komisją przed pokojem, która oczekiwała konsultacji z prawnymi. Nawet się nie przemyślałem, jak ten czarny "kolejki" aparat" potrafi tak szybko działać. Bo wystarczająco byłem rozmowę z jednym interesantem i odłożyłem to na później i tuż od razu zabrał natomiast, w którym porad udzielał prezydenta komisji przywódcy Stanisław Majewski, członkowie tej komisji Agnieszka i Włodzisław i Włodzisław wchodził wciąż w ten proces — z przerażeniem. Odniosłem wrażenie, że większość ich woli mieszkańcy miało być ich podwileńskich, wsi, które zostały porzucone przez Wilno. Właściciele, którzy z nich otrzymali tę informację, że ich ziemia należy do państwa, to muszą się zwracać do sądu, aby odzyskać swoją przynależność, którą mieli przed wojną. Właściciele, którzy pragną odzyskać swoją przynależność, to muszą się zwracać do sądu, aby odzyskać swoją przynależność. Za błędna informacja przeprasza.

Wielu byłych gospodarzy, którzy byli wsi, jak też w sądzie, aby odzyskać swoją przynależność, to muszą się zwracać do sądu, aby odzyskać swoją przynależność. Właściciele, którzy pragną odzyskać swoją przynależność, to muszą się zwracać do sądu, aby odzyskać swoją przynależność.

trzeba się zwracać do gminy (była rada apilnikowa), na której terenie mieści się ta posiadłość. Tam wypełnia się podania na firmowym blankiecie z prośbą o zwrot byłego majątku oraz następnie z prośbą o odnalezienie w archiwum dokumentów potwierdzających prawo do danej posiadłości. Paci się przy tym 50 rubli i czeka na odpowiedź. W razie, gdy z archiwum nadejdzie odpowiedź, że dokumentów nie znaleziono, należy się zwrócić do sądu i w drodze sądowej, za pomocą świadków ustalić prawo na własność majątku.

Wśród interesantów znaleźli się również, nazwałbym, zbyt gorliwi, bo już uprzednio w gminach złożyli odpowiednio podania, uściłi opłatę, ale po przeczytaniu w gazecie wiadomości postanowili przyjąć z myślą... a tuż dowiedzą się czegoś nowego. Może to i dobrze, wszak wiadomo, że "pod leżący kamień i woda nie płynie". Byłem też zaskoczony, gdy niektórzy petenci twierdzili, że jeszcze w maju złożyli podania o zwrot ziemi i dotąd nie mają odpowiedzi. Ależ kochani, co ma piernik do wiatraków! W kwietniu—maju przeprowadzono swoisty sondaż, zbierano informacje, by się zorientować ilu jest byłych właścicieli chcących odzyskać swe mienie. I na tym rola tamtego podania się skończyła. Teraz, gdy podjęto uchwałę rządu o zwrocie mienia, która nabrała mocy z dniem 1 sierpnia br. i rozpoczyna się jej realizacja, w tym celu w gminach, ośrodkach rejonowych powstały służby przywotyczne i do nich należy się zwracać, by uzyskać udokumentowane potwierdzenie Waszego prawa na daną posiadłość.

Co prawda, wielu z byłych właścicieli potrafiło przez długie lata zachować pozótkę od czasu plany swej byłej posiadłości lub kopie dokumentu kupna-sprzedaży ziemi, czy też wykazy opłaty podatków za ziemię. Jako że te dokumenty są bardzo cenne, ale już "ledwie żyją", radziliśmy zrobić ich fotokopie i przedstawiać w gminie lub później, gdyby zaszła taka potrzeba, w sądzie jako jeden z dowodów. Waszego prawa do danej własności. Te zaś starszeńsi dokumenty zachowajcie nadal u siebie.

Gdy opuszczacie pokój nr 303 około godziny 15 w korytarzu już było prawie pusto. Bo przewodniczący komisji S. Majewski widząc aż tylu interesantów i chcąc zaoszczędzić im czasu ocze-

kiwania w kolejce, zaprosił wszystkich do sali i wyjaśnił ogólne zasady reprivatyzacji oraz odpowiedział na najbardziej popularne pytania. Jak się okazało, dla wielu zebranych jednym z nieco drastycznych pytań było: czy potrzebne jest obywatelstwo, by odzyskać majątek? Owszem, w ustawie czarno na białym jest napisane, że była posiadłość ma prawo odzyskać obywatel Republiki Litewskiej stale mieszkający na Litwie. Być może niektórzy odebrali to jako dar za dar — była posiadłość za obywatelstwo. Ależ, moi drodzy, tak czy inaczej mieszkać tu, na ojczystej ziemi, chyba nie zostaniemy obywatelami ani Rosji, ani Moldow, czy też Białorusi. Oczywiście, że trzeba stać się obywatelem tego państwa, w którym się mieszka. Ale potem, być może, gdy władze Litwy oraz Polski znajdą wspólny język, na wzór wielu krajów europejskich, uzyskamy podwójne obywatelstwo.

Petenci, których zadowolili wyjaśnienia oraz odpowiedzi na ogólne pytania, pospieszyli do domów, pozostali tylko ci, którzy mieli "szczególnie trudne" przypadki, by szerzej przedstawić swoje sprawy i uzyskać wyczerpującą odpowiedź.

Chociaż zostałem bez obiadu, podobnie jak wszyscy trzej konsultanci, wracalem do domu zadowolony. Cieszyłem się, że wielu naszych Czytelników nadal zachowało miłość do ojczystej ziemi, że przez długie lata nie zdołano "uszczerbić" ich kolektywnym bogactwem. Cieszyłem się również, że członkowie komisji zgodzili się w następnym wtorek tj. 8 października br. o godzinie 10 do 13 odpowiadać na Wasze pytania dotyczące zwrotu byłego mienia telefonicznie pod nr 73-04-07 lub osobiście w pokoju nr 303 samorządu rejonu wileńskiego przy ul. Rinktnes 50. Jeżeli ktoś z Was moi, drodzy, nie skorzystał z informacji w ubiegłym wtorek, lub ma nowe pytania, dzwońcie lub przychodźcie, bardzo proszę.

WASZ MACIEJ

prawo i widział oczy, lekki ułkon głowy, zczył, pogodnie twarzę współwytę, i cichy szmer głosu „Pokoju tobie”.

Deputowani RN Republiki Litewskiej, deputowani samorządów Ziemi Wileńskiej! Pojście do świątyni, do Ostrzy Brama, weźcie udział w Mszy świętej, stancie obok i po znaku kapłana przekazaćcie sobie nawzajem znak pokoju. I niech ten dzień stanie się dniem Wielkiego Pojednania Narodów, dniem wzajemnego zrozumienia i uszanowania bez zgrzytów i uprzedzeń! Oby tak było!

Wilno

Czesław TUBIS

Wileńskie Środy Literackie

O konsekwentnie otwartej postawie literatów świadczy też fakt, że ich zaproszenie przyjął Witold Biczunas, artysta malarz i literat z Kowna. Opowiadał on o przełomach literackich z polskiego, ale stwierdził na koniec, że jednak największym powodzeniem wśród Litwinów cieszy się ta sama książka, która osiągnęła szczyty popularności w Polsce, czyli „Trędowna”. Wszyscy też wyrazili pragnienie przełamania „chińskiego muru dzielącego Litwinów i Polaków”. Odbęły się też spotkanie z prof. Antonim Wajajtisem, lektorem języka litewskiego w Instytucie Europy Wschodniej i kierownikiem administracyjnym Litewskiego Towarzystwa Naukowego. Antoni Wajajtis był gościem w „celi Konrada” raz jeszcze, gdy wraz z H. Cycznasem mówili na temat języka litewskiego i życia literackiego Litwy. Przy okazji skomentowano użycie przez jedną z gazet wileńskich sformułowania „skartowaciący szczer” w odniesieniu do narodu litewskiego. Wszyscy się zgodzili, że tego rodzaju enuncjacje nie przyczyniają się do poprawiania i tak niestety napiętych stosunków polsko-litewskich. Na koniec artyści z Teatru na Pohulanec odczytali utwory poetów litewskich (m.in. w przekładzie Cz. Mitosza). Po powrocie Aleksandra Janty-Polczyńskiego z Kowna poświęcono również jedną „Środę” na wysłuchanie jego wrażeń. Z lituaników „środoży” można też wymienić spotkanie z Józefem Albinem Herbaczewskim, którego rola w próbie zbliżenia z Litwą po 1919 r. była doceniana w równym stopniu przez Litwinów jak i Polaków. W ogóle właśnie ta tradycja, która reprezentował Herbaczewski czyli szukania porozumienia na wspólnej, intelektualnej, humanistycznej można powiedzieć, płaszczyźnie, wydaje się najlepiej charakteryzować działania wileńskich literatów. Podobne wieczory odbyły się na temat literatury białoruskiej. Nawiasem mówiąc, bardzo dobrze przygotowana „Środa białoruska” z ciekawymi prelekcjami i recytacjami w języku polskim i białoruskim, zgromadziła wielu Białorusinów i bardzo mało Polaków.

Spotkania środowe charakteryzowała przede wszystkim postawa poznawcza. Wszyscy, którzy włożyli wkład w kulturę czy naukę, mieli drzwi otwarte bez względu na swoje pochodzenie czy postawę polityczną. Programowo unikano dyskusji politycznych, a jeśli takie się wdarły, to na zasadzie dawnego forum wszystkim poglądom, a nie foranowiakom, wykluczającego inne. Ogólna orientacja była zbliżona do orientacji „Kuriera Wileńskiego”, czyli demokratyczno-rządowa, co jednak nie wykluczało obecności na „Środach” Stanisława Cate-Mackiewicz, głównego adwersarza „Kuriera”. Najbardziej ulubioną formą spotkań były wieczory autorskie. Tu literaci mogli się pochwalnie niezwykłym wachlarzem zaproszonych gości.

Z ważniejszych gości zagranicznych, przyjmowanych na „Środach”, wymienić można:

na: G. K. Chesterton, Igora Siewierianina, Konstantego Balmonta, Elgę Kern czy wspomnianego już Witolda Biczunasa z Kowna.

Spśród gości polskich spotkania wypełnili m.in.: Julian Tuwim, Juliusz Kaden-Bandrowski, Kazimiera Hlankowiczówna, Julian Ejmsmond, Zofia Natkowska, Andrzej Strug, Józef Ujejski, L. H. Morstin, Maria Dabrowka, Gustaw Morcinek, Benedykt Hertz, Ferdynand Goetel, Edwin Jędrkiewicz, Karol Irzykowski, Magdalena Samozwince, Aniela Zagórska, Jan Parandowski, Ewa Szelburg, Melchior Wańkowicz, Karol Wiktor Zawadzinski, K. I. Gałczyński, Teodor Bujniński, Michał Choroński, Czesław Miłosz, Grupa „Zagary”.

Szerokie kontakty posiadali literaci również ze środowiskiem akademickim. Profesorowie U.S.B. bywali na „Środach” jako gospodarze, goście i widzowie. Prelekcje wygłaszał niejednokrotnie Marian Zdziechowski, Stanisław Pigon, Manfred Krüdl, Stanisław Baczyński (z Instytutu Badań Europy Wschodniej), Ferdynand Ruszczycki, Henryk Elzenberg, Wincenty Lutosławski, Tadeusz Zieliński, Mieczysław Limanowski, Środowiska artystyczne reprezentowali Karol Szymanowski, Stanisława Korwin-Szymanowska, Irena Dubiska, Teofil Trzciński, Stefan Jaracz, Wanda Siemaszkowa, Irena Solska, Aleksander Zelowicz, Juliusz Osterwa, Stanisława Wysocka, Mieczysław Szpakiewicz, Leon Schiller. Nie zabrakło też na „Środach” słynnego fotografa Wilna, Jana Bułhaka. Osoba o podstawowym znaczeniu zarówno dla powstania jak i ustalenia i utrzymania kształtu „Śród” był Witold Hulewicz. Warto zatrzymać się przy nim na chwilę wspominając „Środy”.

Rodzina Hulewicza pochodziła z Wołynia, jednak bezpośredni przodkowie zamieszkali w Wilnie pod Wrześnią. Jako gospodarz w Kościankach osiadł Jerzy Hulewicz, brat Witolda, mistyk i literat, z żoną budystką. Razem z Jerzym zakładali „Witold”, „Zdrój”, pismo o charakterze młodopolskim, przeciwstawiające się „Picadorowi”. Z tego okresu datuje się znajomość Hulewiczów z Przybyszewskim. Wspólnie też prowadzili spółkę wydawniczą „Ostoja”. Po rozwiązaniu „Ostoji” w 1922 r. Witold Hulewicz przeniósł się do Warszawy, gdzie z Kazimierzem Paszkowiczem założył instytut wydawniczy „Aurion”. Próbował tam drukować własne prace przekładowe. Przed odzyskaniem niepodległości Hulewicz był poddany pruskiemu wojsku w randze oficera. To doświadczenie przysłużyło mu się podczas Powstania Wielkopolskiego. Stąd też biegła znajomość języka niemieckiego. W prelekcjach specjalizował się w poezji Rilkego, z którym utrzymywał listowny kontakt, a nawet odwiedził go w Szwajcarii. Przez trzy lata pobytu w Warszawie Hulewicz zaprzyjaźnił się z Juliuszem Osterwą. Gdy Reduta przenosi się do Wilna, Hulewicz zostaje jej kierownikiem literackim.

(C.d.n.)

Jagoda HERNIK,
„Kultura”

Prenumerata-92

Można czy trzeba kochać „Kurier Wileński”

Odpowiemy od razu, bez owijania w bawełnę: można nie kochać, ale prenumerować trzeba. Bo któż, jeżeli nie Polacy — mimo różnic w poglądach, zapamiętaniach, sympatiach, zroznicowania stanowisk wobec problemów dnia dzisiejszego — powinni wspierać prasę wydawaną w języku ojczystym? „Bądźmy aktywniejszymi, zabierajmy się do konkretnych spraw i to nie w słowach, ale czynami — piszcie nam stałą Czytelniczką Jadwigę Gojlewicz z Duzych Łop w rejonie kowieńskim. — Dotyczy to jak najbardziej naszego czynnego udziału w akcji prenumeraty „Kuriera Wileńskiego”, jedyniej codziennej gazety polskiej. Zrzekam się nagród przyznawanych za rozpowszechnianie „K. W.” na rzecz zaobronowania go komutkowielem z mieszkańców Wileńszczyzny”.

Tak, nie możemy być Polakami mądrymi po szkodzie. Być niepowetowaną szkodą tybali likwidacji „Kuriera Wileńskiego”. A z kochaniem, z miłością różnie bywa, tak, jak między zakochanymi czy też w niejednej rodzinie. O czym tylko się rozlega w słuchawkach naszych telefonów redakcyjnych! Samo życie — od słów zrozumienia do potępienia. Jdźmy Czytelniczy ze zrozumieniem ustosunkowując się do tematyki naszego dziennika, inni gania i psiodczą, jeszcze inni proszą o radę i pomoc... To znowu pytajmy, czym i jak mogą wesprzeć „Kurier Wileński” i bez gronkich słów przekazywać własne pieniądze oraz honoraria za opublikowane kores-

pondencje jako dary z serca płynące na konto prenumeraty naszego dziennika. Serdecznie za to dziękując naszym ziomkom z Wilna i Wileńszczyzny, przypomina o istnieniu Przydomku Funduszu Prenumeraty Redakcji Gazety „Kurier Wileński”.

Litewski Bank Oszczędności, Oddział Wileński 8517, Wileńskiego Oddziału Banku Litewskiego kod 26010541, nr konta 164203 (150003). Na dzień dzisiejszy na koncie jest ponad 200 rb., w najbliższym czasie mają wpłynąć pokazne kwoty.

Wśród ofiarodawców są również nasi rodacy z zagranicy. Dotychczas pamiętamy hojność naszego serdecznego przyjaciela, stałego Czytelnika, byłego wilanina, obecnie mieszkającego w Stanach Zjednoczonych, Leonarda Gogola z Chicago, który przesłał 100 dolarów na zaobronienie „K. W.” w odpowiedzi na zarzut pras litewskojęzycznej, że nasz dziennik jest na wyłączenie utrzymaniu władz i obywateli republiki (niezły przypomnieć, że Polacy również pracują, tworzą dobra materialne i placą podatki). Dary pieniężne na cele prenumeraty też przekazał: Feliks Gassewicz z Kolonii (Niemcy), Władysław Miller z Warszawy, Jan Ławrynowicz z Dobrego Miasta (woj. olsztyńskie) i wielu innych naszych przyjaciół i sympatyków. Mamy nadzieję, że ich grono będzie się zwiększało. Nadzieję tę m.in. natchnęła wizyta w redakcji naszego rodaka z Australii Edwarda Kondysa, który przed wojną mieszkał we Lwowie. Na jego życzenie kolejny raz zwracamy się

wojną remontował kościoły, m.in. św. Kazimierza w Wilnie — pisze nam stała Czytelniczka, wilanianka Stanisława Sarnacka-Czalkowska, której systematycznie załatwiamy prenumeratę „Kuriera Wileńskiego”. Brał także udział w ratowaniu katedry, kiedy to wiosną 1931 r. wzbrana groźna powodzią fale Wilii podmyły fundamenty świątyni, zaczęły pękać jej ściany. Polacy pospieszyli na odsiecz. Wśród rodaków, którzy zdobyli się na wielką ofiarność i uratowali Bazylikę Wileńską, był również mój ojciec. Dumna jestem z tego i jednocześnie ogarnia mię żal, że w katedrze dotychczas nie ma mszy po polsku. Czy jest tutaj klasa? Po co ta niezgodą! Proszę o tym napisać!..”

Czynimy to już nie po raz pierwszy. Zresztą nie tylko my. Np. w „Liście otwartym do Litwinów i Polaków na Litwie”, zamieszczonym w paryskiej „Kulturze” (nr 3, 1989 r.), Tomasz Wencłowa pisał: „(...) Przerażają mnie ludzie, którzy sprzeciwiają się dopuszczeniu mszy polskiej w katedrze wileńskiej, ostatnio zwróconej wiernym w wyniku presji całej ludności kraju (...). Pozostaje żywić nadzieję, że może wrzenie litewskie władze kościelne oficjalnie wyjaśnią o co chodzi, co stoi obecnie na przeszkodzie wprowadzeniu do katedry — matki wszystkich świątyń Mszy św. po polsku!”

„Wszyscy wiedzą, że w czasie okupacji hitlerowskiej w Pnarach — zamordowano nie tylko Żydów, ale także i Polaków — konkluduje nasz stały Czytelnik L. Siwicki z Wilna. — Stary wilanin twierdzi, że tutaj wymordowano 6-8 tysięcy Polaków. Inni, że trochę mniej, lub znowu powiadają, że więcej. Czy redakcja „Kuriera Wileńskiego” posiada wiarygodne dane. Chciałbym je mieć”.

Niestety, dokładnych danych o liczbie Polaków zamordowanych w Pnarach nie mamy. Wiadomo, że rozstrzelano tutaj ponad 70 tys. Żydów. Łącznie natomiast we wspólnych zbiorowych mogiłach spoczywa przeszło 100 tys. ofiar rozstrzelanych przez litewski ochotniczy oddział strzelców ponarskich. Ze wśród nich są tysiące Polaków, którzy stanowili drugą grupę pod Żydach pod względem liczby ofiar, potwierdzają m.in. wieloletnie badania byty wilaniki, Czytelniczki „K. W.” Heleny Pasierskiej z Gdańska. Relacje dotyczące tej prawdy po wojnie znalezione w zakopanych butelkach przy jednym z domów ponarskich. Pisał je młody mieszkaniec tej miejscowości W. Sakowicz, który poległ w lipcu 1944 r., w walce o wyzwolenie Wilna.

W Pnarach rozstrzelano Polaków za działalność konspiracyjną w latach 1941-1944. Wierzyli spoczynek tutaj m.in. znaleźli: ks. Romuald Świrkowski, przedwojenny dyrektor Akcji Katolickiej, Władysław Żgorzelski, podkomendny gen. „Wilka”, Romuald Piekarski, oficer Wojska Polskiego, Jan Kazimierz Mackiewicz z 50-osobową grupą młodzieży z gimnazjum wileńskich, Jerzy Zaharski, współpracownik dowódcy grupy Baza „Miod”, Bronisława Krzyżanowskiego, Maria Tomkiewiczówna, instruktorka łączniczek, zwanych Kozami, Władysław Cynk, jeden z 70 kolejarzy, pracujących w dywersji (razem rozstrzelanych) oraz rzęsa innych akowców oraz patriotów współpracujących z podziemiem, m.in. Stanisław Grynkiewicz, operatywny oficer wywiadu.

17 września 1943 r. w Pnarach rozstrzelano dziesięciu zakładników — przedstawicieli polskiej inteligencji m. Wilna — po głośnym zabójstwie funkcjonariusza gestapo M. Padaby. Wśród nich: prof. dra Kazimierza Pelczara, znanego uczonego, onkologa, profesora patologii ogólnej Uniwersytetu Stefana Batorego, wieloletniego społecznika i patriotę polskiego; mec. Mie-

czyślaw Engla, popularnego adwokata wileńskiego i niestrudzonego działacza społecznego; prof. Mieczysława Gutkowskiego, profesora skarbowości i prawa skarbowego na USB i in. W 1942 r. zamordowano doc. USB Wandę Rewińską, geografkę, adiunkta uniwersytetu, autorkę wielu prac naukowych, harcmistrzynię; doc. dra Mikołaja Taranowskiego, zdolnego pracownika Obserwatorium Meteorologicznego Uniwersytetu Stefana Batorego.

W Pnarach zginęli także inni mieszkańcy Wilna. Wciąż poznaemy ich nazwiska. W ub. r. dowiedziałem się, że tutaj została rozstrzelana wilanianka Halina Kopec, która mieszkała przy ul. Kalwaryjskiej 22. Lista znanych i nieznanych ofiar Pnarych nadal otwarta. Jeżeli ktokolwiek posiada informację o nich, prosimy nas zawiadomić.

Cieszymy się bardzo, gdy nasi Czytelniczy składają wizyty w naszej redakcji. Ostatnio mieliśmy gościa, naszego Czytelnicę z Kraju Krasnodarskiego. Był to Georgij Samsonow. Ciekawy jest rodowód tego człowieka. W 1881 r. dziadek pana Georgija, pochodzący spod Czechozwoj, Stanisław Tomasiak został powołany do carskiego wojska i znalazł się w Homlu. Ożenił się z Polką, panną Marianną. Z tego małżeństwa przyszła na świat matka pana Georgija, Janina Tomasiak, która wyszła potem za mąż za Rosjanina. Dziadek w 1937 r. padł ofiarą kultu i został rozstrzelany. Matka wychowała Georgija Samsonowa w duchu katolickim, nauczyła się i czytać po polsku. W rodzinie były pielęgnowane polskie tradycje patriotyczne. Brał matki a wujek — pana Georgija, Mieczysław Tomasiak, był oficerem carskiej armii. Jako Polak wstąpił do legionów Piłsudskiego. Został wyróżniony Krzyżem

Do czytelników za granicą!

Redakcja dziennika „Kurier Wileński” przyjmuje prenumeratę za granicę na 1992 rok. Wszystkich chętnych zaobroniona gazeta i otrzymania jej pocztą lotniczą prosimy wyciąć poniższy kupon, wypełnić go i wysłać pod adresem Agencji PRO w Warszawie (adres poniżej) oraz odpis kuponu — do redakcji (Litwania 232024, Wilno, Subocz 5, „Kurier Wileński” FAX 007-0122, 22-42-46).

Form for subscription confirmation: Potwierdzam, że opłaciłem prenumeratę dziennika „Kurier Wileński” na rok 1992, 80 USD (lub inna waluta) oraz, że ofiarowałem gazecie Imię, nazwisko Adres

Czek należy wysyłać: „Kurier Wileński”, Agencja PRO, Warszawa, pl. Defilad 1, Bank S.A. I Oddział Warszawa 7120-13100-003 TLX 813331 FAX (22) 200672 Koszty reklamy: 1 cm² powierzchni gazetowej w Polsce wynoszą 5 tys. zł, dla krajów z walutą wymienialną — 1 USD.

„Już zaprenumerowałem „Kuriera Wileński” na cały 1992 rok!” — z nieukrywaną radością zakomunikował wilanin, stały Czytelnik Julian Boładz. „Zaobroniałam „K. W.” na 1992 r. swojej koleżance jako prezent imienny” — zwierza się nam Czytelniczka Irena Nozenko z rejonu warszawskiego. „Jestem gotów przystąpić do tradycyjnego konkursu o honorowe miano „Przyjaciela „Kuriera Wileńskiego” — zawiadamia nasz wierny przyjaciel Marek Bodak z Wilna. „Jak zwykle zaprenumeruję „K. W.” osobie samotnej, biednej” — zapewnia stały ofiarodawca Jan Wierzyński. „Będziemy się starali nie zawieść” — dodają otuchy listonosze z rejonów wileńskiego, sołecznckiego, święciańskiego, trockiego. Serdecznie za to wszystkim dziękujemy. Wierzymy, że podobnych przykładów i postaw będzie więcej. Chwała Bogu, istnieje nasz honor narodowy w myśli hasła: Jesteśmy! Jesteśmy, bo gdyby nas nie

było, nie byłoby Czytelników, a bez Czytelników gazeta istnieć nie mogłaby, to znaczy, że gdzie gazeta polska, tam muszą być Polacy. W zwiędadle tego „Kuriera Wileńskiego” jest jednym ze środków uświadomienia sobie i innym naszej sytuacji, prowadzenia dialogu z tymi, którzy starają się odmówić nam naszej polskiej egzystencji. A tego nie da się nikomu uczynić dopóty, dopóki są matki nujące dziecku pieśń polską, ojcowie prowadzący synów drogą honoru, tradycji i obowiązku narodowego, dopóty wszyscy mamy siłą i nieugiętą wolę istnienia. W tym wszystkim jakże bardzo ważny i niezbędny jest stały kontakt z naszymi Czytelnikami poprzez prenumerowanie i czytanie „K. W.”, załatwianie konkretnych spraw, poruszanie tematów zainicjowanych przez naszych przyjaciół i sympatyków. Kontakty te bardzo cenimy. Oto kilka przykładów. „Mój ojciec, Bolesław Sarnacki, jako murarz i gipsiarz przed

Virtuti Militari. Mieszkał w Warszawie. Po aresztowaniu brata w Homlu, kontakt z nim się urwał. Georgij Samsonow przeszedł ciężkie koleje losu. Był więźniem obozów — Buchenwald, Dachau, Warkuty. Chętnie przyjmie propozycję kogoś z naszych Czytelniczy zaprenumerowania mu „Kuriera Wileńskiego” na 1992 r. Podajemy adres: Kraj Krasnodarski, 352100 Tichoreck, ul. Sportiwnaja 39, Główny now. NA ZDJEKOWANIE Bolesław Sarnacki, były wójt wójski ratujących obywateli; tak wyglądał w czasie wojny. Zdjęcie zrobione w czasie jego ratowania w wiosce Od. Podajemy adres: Warszawa.

Wielkie Wilno: prognozy urbanistyczne

Wielkie Wilno: prognozy urbanistyczne. Władze Czytelników rozważania architekta wimpleskiego Jürgesa Wanagasa na temat trw. „Wielkiego Wilna”. Wskazania na to, że w ostatnich latach zmierzają się radykalnie zrewidować całą dotychczasową budownictwa mieszkaniowego Litwy. Propagowany przez kilka dziesięcioleci i jak w żadnym innym kraju szeroko rozwinięty bezalternatywny sowiecki program powiększania funduszu mieszkaniowego — przemysłowa intensywna budowa na skrajach wielkich miast oszczędnych, ciasnych i typowych kompleksów mieszkaniowych podkrywana była nie tylko dotkliwym brakiem mieszkań, ale też skromnymi możliwościami ekonomicznymi. Ciężka sytuacja materialna większość ludzi, ograniczająca możliwość budowy domów prywatnych, poza tym motywy polityczno — propagandowe (obietnica zapoatrzenia wszystkich rodzin w mieszkanie) przyczyniły się do masowego budownictwa prymitywnych, standardowych mieszkań. Zewnętrzne walory techniczno — ekonomiczne takiego budownictwa są oczywiście: 1 m² ogólnej powierzchni mieszkalnej w takim domu kosztuje 1,3 razy taniej niż w jednorodzinnym, a jego budowa wymaga o 1,4 razy mniej cegieł, 1,3 razy więcej cementu, 2,2 razy mniej metalu, 4-krotnie mniej drewna. Istnieje też znaczna oszczędność, jeśli chodzi o teren zabudowy. Otóż wskaźniki ostatnio zapoatrzonej w Wilnie piątej dzielnicy Pilaite są następujące: na terytorium 9,4 ha zamierza się zbudować 68 tys. m² ogólnej powierzchni mieszkalnej (czyli 7234 m² ha), zakwaterować 3630 mieszkańców (na każde z nich wypadłoby po 25,9 m² podwórza z powierzchnią domu, ulicy, terenu, placu gospodarczego włącznie). Natomiast przeciętna wysokość domów 7,2 metra! O takiej koncepcji „mrowisk” ludzkich zdecydowały nie tylko względy ekonomiczne. W „centrum” tworzono też socjalną teorię zalet takich kompleksów mieszkaniowych opartą na zasadach na wpół zbiorowego systemu usług luźrocznej idei aktywności społecznej mieszkańców, obcowania „wędrującego zamieszkania”.

W rzeczywistości częściowo tylko potwierdziła się oczekiwana oszczędność budownictwa miejskiego. Dokoła zaczęły powstawać obejmujące znaczne tereny pierścienie ogrodów działkowych. Zbudowano w nich domki weekendowe (czterokrotne domy jednorodzinne), nadające się do zamieszkania przez cały rok. Budownictwo było pochłonięte przez materiały, sprzęt, przelotno — ulice, poszczególne trasy inżynieryjne. Ogólnie zaś zapoatrzenie ludności w mieszkanie w wyniku tego nie uległo poprawie. Kompleksy mieszkaniowe swoją drogą „obrosły” masowymi czasowymi garażami, które odebrały miastu sporo ziemi. A więc terytorialnie „sprasowana” społeczność nowych dzielnic, która na pozór wszystko ma na miejscu, w rzeczywistości pochłonięta swoimi „złoty wiek” czasu w kłacie mieszkanie — garaż — ogród.

Nieprzypadkowo więc w republikach bałtyckich odrodził się zakodowany w pamięci autochtonicznych narodów historycznie ukształtowany stereotyp domu: własny, osobny, niski, z działką, sadem i ogródkiem, z garażem. Mimo wszystko wciąż jeszcze dotkliwy brak mieszkań w Wilnie — bardo logiczne pytanie — czy warto już teraz całkowicie zrezygnować z wielokondygnacyjnego budownictwa mieszkaniowego? Czy jesteśmy do tego gotowi? Z doskonałego, zapewniającego duży komfort życiowy budownictwa racjonalnie skom-

ponowanych wielopiętrowych kompleksów mieszkaniowych nie rezygnują kraje, których standardy mieszkaniowe są nieporównalnie wyższe od naszych. A propos, pod względem zapoatrzenia rodzin w ogólną powierzchnię mieszkalną pozostają one w tyle od swych najbliższych sąsiadów. Otóż o ile w ubiegłym roku wskaźnik wileński stanowił na osobę przeciętnie 15,3 m², to analogiczny wskaźnik miast łotewskich wynosi 19,5, estońskich — 21,2 m². Zrównać się z naszymi sąsiadami północnymi (a zwłaszcza zachodnimi) co do tego wskaźnika dałoby się jedynie poprzez wcielenie w życie intensywnego, racjonalnego, ekonomicznego i efektywnego programu budownictwa mieszkaniowego.

Według obliczeń naukowców i praktyków w 2005 roku około 50 proc. mieszkańców przyszłego Wilna będzie już można zapoatrzyć w malopietrowe domy. Należy wziąć pod uwagę, że wówczas na każde wilanina przypadnie ponad 23 m² ogólnej powierzchni mieszkalnej i że w 2005 roku mieszkań w mieście będzie około 726 tysięcy osób (w 1990 r. — 596 tys.). Przed nami — olbrzymia panorama budowy. Oznacza to wielkie zapoatrzenie na nowe tereny, dziesiątki kilometrów sieci inżynieryjnych, potężne urządzenia. Powstaną też problemy ochrony

WILNIANA

środowiska i ekologii, zatrudnienia, obsługi mieszkańców, komunikacji. Jaka zostanie wybrana socjalna, ekologiczna, ekonomiczna i inżynieryjna — techniczna „partytura” rozwoju miasta, taka też będzie jego „szata” urbanistyczna.

Już pierwsze rozważania na temat rozwiązań urbanistycznych przyszłego Wilna wylotły cztery ewentualne warianty planowej struktury miasta — to miasto zwarte, praktycznie mieszczące się w obecnych granicach, Rozwój miasta „do wewnątrz”. Traktowanie pustkowi i terenu zamortyzowanego funduszu jako rezerwy rozwoju miasta.

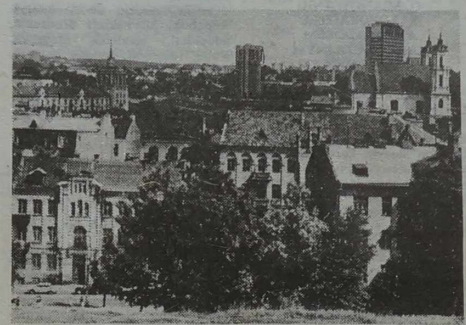
Pierwszy wariant (arch. L. Janulienė) — to rozproszone miasto, na które złożyłyby się satelitalne odnogi wokół jądra metropolii. Pierwszeństwo przypadałoby niedużym okolicznym miasteczkom oraz osiedlom, jako rezerwie terytorialnej Wilna.

Drugi wariant (arch. Z. Daunorawiczius) — to „gwiazdzyści” plan miasta z kilkoma odnogami głównego jądra w najwygodniejszych kierunkach.

Trzeci wariant (arch. J. Wanagas) — to miasto linowe, połączenie Wilna — oraz znajdujących się w sferze jego wpływu miast i osiedli (przyszłych, „satelitów” Wilna), a zarazem całego rejonu wileńskiego z geometrycznym centrum Litwy.

Jedynymśm postanowiono odrzucić wariant „zerowy” jako nie dość perspektywiczny. Przeprowadzone przez geografa Uniwersytetu Wileńskiego doc. P. Kawalauskasa studium pustkowi miejskich wymownie dowiodło, że takich potencjałów terenów bynajmniej nie wystarczy do pomieszczenia perspektywicznych budów: mimo wszystko miasto zmuszone by było rozszerzać się na zewnątrz. A więc zabudowę istniejących pustkowi pozostawiono jako środek pomocniczy dla pozostałych trzech wariantów. Dokładniej przedstawimy warianty — trzeci wariant. (Dwa pierwsze omówione zostaną w innym artykule).

Wariant linowy struktury Wilna (m.in. posiadający w przeszłości niejedną analog na świecie) podkrywany jest ścisłą funkcjonalną więzią sąsiednich osiedli na trasie postawowych ciągów transportowych. Na Lit-

wie sporo jest małych miast, dośyć równomiernie rozproszonych w terenie. Historycznie ukształtowane trasy w kierunku wschód — zachód sprzyjały kształtowaniu łańcucha miast (zurbanizowanych odcinków), łącząc płowne administracyjne, przemysłowe i kulturalne ośrodki republiki, miejsca wypoczynku. Teoretycznie takie łańcuchy miast mogłyby łączyć Wilno z Kownem, Jurbarkas z Kłajpedą itd. Idea miast — „paciorków” — oparta jest również przez alternatywy rozwoju sieci miast naszej sąsiadki — Polski.

Wróćmy jednak do spraw Wilna. Moment jest bardzo odpowiedni do połączenia Wilna i Kowna w system bipolarny, w odcinek większej urbanizacji z ogniwami istniejących miast i osiedli i (co szczególnie należy podkreślić) z zielonymi obszarami, odcinkami terenów rolniczych między nimi. A więc zurbanizowany odcinek nie jest bynajmniej miastem — korytarzem, lecz łańcuchem ogniw intensywniej urbanizacji.

Zgodnie z tą ideą małe miasto na trasie odcinka uzyskałoby bodziec do rozwoju i doskonałenia, zacieśniałyby się więzi produkcyjne miasta i wsi, zmniejszyłyby się niewydatne potoki wahań między miastem i Kownem, lepiej dałoby się wykorzystać lokalne zasoby siły roboczej. Pod względem typów budownictwa mieszkaniowego taka struktura planowa satelitów linowych Wilna byłaby wylotem racjonalna dla budownictwa niskiego — zagród i domów zblokowanych.

Część Litwy położona między Wilnem a Kownem wyróżnia się bardzo intensywnym wykorzystaniem terenu. Jest to obiektywna realność, pomysłowa okoliczność dla idei „odcinka”; istnieć on będzie niezależnie od tego, jaką będzie się wdrażać koncepcja rozwoju Wilna i Kowna. Wszystkie znajdujące się tu przedsiębiorstwa, rolnicza specjalizują się w „tolnej” podmiejskiej produkcji: dominują ogrodnictwo, uprawa ziemniaków, hodowla bydła mlecznego. Procent sadów na tym odcinku przekracza przeciętny republiki. Łącząc Wilno z Kownem trasy kolejowe i samochodowe są najbardziej rozwinięte, najbardziej ruchliwe pod względem liczby pasażerów (oraz ładunków). Znajdują się na tej trasie miasta również małą charakterystyczne cechy. Na przykład, ich fundusze mieszkaniowe mają model wielkich miast, wyróżniają się wyposażeniem wygod komunalnych, ilością aparatów telefonicznych. Takie wreszcie miasta jak Kalsziadorys, Wiewis, Elektrenai, Landarworo legitymują się większym naturalnym i, co zasługuje na szczególne podkreślenie, mechanicznym przyrostem. A więc omawiany odcinek Litwy jakby „odczł” do intensywniejszej „ogniskowej” urbanizacji. Tę ostatnią właściwość należy szczególnie zaakcentować chcąc odejść od pojęcia ciągłego „miasta” korytarza.

Pod względem wyrazu urbanistycznego i architektonicznego ognia mieszkalne odcinka przypominałyby litewskie osiedla i miasteczka typu ośrodków parafialnych. Największe osobne ognio — Lazienai liczyłyby 39,5 tys. mieszkańców, najmniejsze — Kalweliai — 15,7 tys. (Nowa Wilejka i Landarworo traktowane są jako „odnogi” Wilna na trasie odcinka). Zabudowa ogniw powinna mieć sylwetkę piramid; w centrum — kilka wyższych akcentów (osrodek handlowy, biura, hotel) dokoła głównego placu z przystankiem szybkiego transportu (obwodówką na różnym poziomie). Od centrum zabudowa stawaby się coraz niższa, działki i sady sąsiadowałyby z okolicznymi lasami, masowymi użytkami rolnymi i łąkami. Zaletą tego wariantu jest oczywisty priorytet transportu publicznego w wewnętrznych podróżach przyszłego Wilna, łączności między ogniwami. W tym celu należałoby wykorzystać popiesznym transport torowy.

Właśnie ten rodzaj transportu jest fundamentem koncepcji tego wariantu. Na pierwszym etapie mogłoby to być istniejąca, aczkolwiek zmodyfikowana linia elektryfikowanej kolei: spłowna, niehałaśliwe tory, nowe parametry popiecznego profilu wiraży, pociągi rozwijające większą szybkość startową na krótkich dystansach, wygodniejsze wagony, podwyższone do perony kości podłogi wagonu i perony typu metra w krytych pawilonach stacji itp. Drugi etap modernizacji popiesznego transportu torowego — oddzielenie linii kolejowej specjalnie dla pociągów pasażerskich, na której dałoby się rozwinąć właściwą dla współczesnych kolei szybkość 150—200 km/godz. I wreszcie trzeci etap — linia transportu jednotorowego (ewentualnie — z poduszka magnetyczna) — z reguły trasa obecnej kolei z przystankami w osrodkach ogniw, z podniesieniem ich nad powierzchnią ziemi na specjalnych estakadach. A więc ani zanieczyszczenia powietrza, ani hałasu, ani groźby zderzenia! Takie linie transportowe pomysłynie funkcjonują w wielu miastach.

Linowa struktura planu miasta ma też wady. Miasto znacznie się wydłuża, wymaga zastosowania innego systemu gospodarki energetycznej i inżynieryjnej. Walory jego są jednak niepodważalne. Miasto może się rozszerzać bez przeszkód nie naruszając ogólnej struktury, pozostawiając mieszkańcom wygodne warunki kontaktu z przyrodą, strefami wypoczynkowymi, użytkami rolnymi. Ognia odcinka nie zatracają skali ludzkiej, stwarzają grunt do dużych efektów architektonicznych i krajobrazowych.

Koncepcja tego wariantu w życiu prawdopodobnie zostaby połączona z ideami innych wariantów, pozostałaby jednak podstawowa fundamentalna myśl.

Ostateczną decyzją co do charakteru rozwoju terytorialnego Wilna podejmy, oczywiście, autorzy generalnego planu miasta.

Jurgis WANAGAS,
architekt

DEKRETY
PREZYDIUM RADY
NAJWYŻSZEJ
REPUBLIKI LITEWSKIEJ

O MIANOWANIU
S. LOZARAITISA
AMBASADOREM
NADZWYCZAJNYM
I PEŁNOMOCNYM

Prezydium Rady Najwyższej
Republiki Litewskiej postanawia:
ambasadora Republiki Litew-
skiej w Stanach Zjednoczonych
Ameryki Stasya Lozaraitisa mianować nadzwyczajnym i pełno-
mocnym ambasadorem Republiki
Litewskiej.

***

O MIANOWANIU
A. SIMUTISA
NADZWYCZAJNYM
I PEŁNOMOCNYM
AMBASADOREM

Prezydium Rady Najwyższej
Republiki Litewskiej postanawia:
Konsula Generalnego Republiki
Litewskiej w Nowym Jorku Aniceta
Simutisa mianować nadzwyczajnym i pełno-
mocnym ambasadorem Republiki Litewskiej.

Przewodniczący Rady
Najwyższej Republiki
Litewskiej

W. LANDSBERGIS
skiej
Wilno, 2 października 1991 r.

UCHWAŁA RZĄDU
REPUBLIKI LITEWSKIEJ
O WŁĄCZENIU
PRZEDSIĘBIORSTW,
INSTYTUCJI, ORGANIZACJI
DO GOSPODARKI
TERENOWEJ
SAMORZĄDÓW

Rząd Republiki Litewskiej
postanawia:

1. Włączyć od 1 października
1991 r. do gospodarki terenowej
samorządów wyższego szczebla
przedsiębiorstwa, instytucje i or-
ganizacje, znajdujące się w ges-
tiii następujących ministerstw:

1.1. Ministerstwo Budownictwa
i Urbanistyki:
oddział kadajniajski wileńskie-
go przedsiębiorstwa komercyjnego
„Centras” — do gospodarki
terenowej Kadajniajskiego Samo-
rządu Rejonowego.

1.2. Ministerstwo Zdrowia:
kłaipėdzką aptekę państwową
„Salwija” — do gospodarki tereno-
wej Kłajpedzkiego Samorządu
Miejskiego;

państwową sziauliajską aptekę
miejską nr 651 — do gospodarki
terenowej Sziauliajskiego
Samorządu Miejskiego;

państwowe przedsiębiorstwo
apteczne m. Pałangi — do gospo-
darki terenowej Samorządu Miejskiego
Pałangi;

państwowe przedsiębiorstwo
apteczne w rejonie skuodaskim
— do gospodarki terenowej
Skuodaskiego Samorządu Rejo-
nowego;

państwowe przedsiębiorstwo
apteczne rejonu szyluckiego — do
gospodarki terenowej Szyluckiego
Samorządu Rejonowego;

państwowe przedsiębiorstwo
apteczne rejonu telzjańskiego — do
gospodarki terenowej Telzjańskie-
go Samorządu Rejonowego.

1.3. Budowaną przez Minister-
stwo Rolnictwa i Przechowywania
(bazy) owoców i warzyw (Wilno,
Afonina 20) — do gospodarki
terenowej Wileńskiego Samorządu
Miejskiego.

2. Uznać za nieważny punkt
2 uchwały nr 15 rządu Republiki
Litewskiej z 8 stycznia
1991 r. o częściowym zmianie u-
chwały nr 296 rządu Republiki
Litewskiej z 28 września 1990 r.
oraz ugodkniadnieniu uchwały nr
333 z 31 października 1990 r.
(Dziennik Ustaw), 1991, nr 3—
90) w części dotyczącej budowa-
nia w Wilnie bazy owocowo-
warzywnej.

Premier Republiki Litewskiej

G. WAGNORIUS

Wilno, 27 września 1991 r.

UCHWAŁA RZĄDU REPUBLIKI LITEWSKIEJ
O METRYKACH REPUBLIKI LITEWSKIEJ

Rząd Republiki Litewskiej po-
stanawia.

1. Zatwierdzić wzory metryk
Republiki Litewskiej: urodzenia,
adopcji, ustalenia ojcostwa,
ślubu, rozvodu, zmiany imienia,
nazwiska, imienia ojca oraz metryk
śmierci.

2. Departament Prasy przy
rządzie Republiki Litewskiej ma
zorganizować drukowanie blan-
kietów metryk Republiki Litewskiej
na zamówienie Minister-

stwa Sprawiedliwości i przedstawić
mu te blankiety do 1 grudnia
1991 r.

3. Zobowiązać Ministerstwo
Zasobów Materialowych, by za-
biegało o materiały potrzebne dla
blankietów metryk, a Minister-
stwo Finansów — by wyznaczyło
środki do uiszczenia wydatków
za ich druk według zapo-
trzebowania Ministerstwa Spra-
wiedliwości uzgodnionymi z De-
partamentem Prasy.

W rządzie Republiki Litewskiej

Zobowiązać kierownictwo in-
stytucji i organizacji, w których
pracują włączone do tej grupy
robotczej osoby, by stworzyły
niezbędne warunki do pracy w
niej.

2. Częściowo zmieniając skład
powszejszej grupy robotczej włą-
czyć do niej inspektora z wy-
 badań ekonomicznych Minister-
stwa Spraw Wewnętrznych A.
Stakele oraz starszą inspektorke
działu kontaktów zagranicznych
Ministerstwa Handlu W. Tamoz-
szaitiene wykreślając z grupy
W. Jankowską i P. Kolgową.

3. Grupa robotcza ma konty-
nuować pracę do 1 grudnia
1991 r. i co miesiąc dostarczać
rządowi Republiki informacji o
wynikach jej działalności.

Premier Republiki Litewskiej
G. WAGNORIUS

ROZPORZĄDZENIE Nr 683P

1. Ministerstwo Budownictwa
i Urbanistyki ma dostarczyć i
zmontować trzy jednorodzinne,
podarowane przez rząd Republiki
Litewskiej wspólnocie Tatarów
Krymskich, a także dostarczyć
dwa domy jednorodzinne na bu-
dowę ogniska kultury litewskiej
w Sejnach (Polska).

Zobowiązać Ministerstwo Za-
sobów Materialowych, aby do-
starczyło dla powyższych prac
niezbędnych materiałów i wy-
posażenia z uwagi na to, że domy
te wznoszone są w ramach za-
dania państwowego II półrocza
1991 r., zatwierdzonego uchwałą
nr 277 rządu Republiki Litew-
skiej z 12 lipca 1991 r.

2. Zlecić Ministerstwu Gospo-
darki wespół z Ministerstwem
Finansów, aby uściślając przy-
dział asygnacji z budżetu pań-
stwowego Litwy na rok 1991,
przeznaczyły środki na finanso-
wanie prac przewidzianych w
pkt. 1 tego rozporządzenia zgod-
nie z zapotrzebowaniem Mini-
sterstwa Budownictwa i Urbanis-
tyki.

Ministerstwo Budownictwa i

4. Zlecić Ministerstwu Spra-
wiedliwości:

4.1. Zapewnić wespół z samo-
rządami rejonowymi (miejskimi),
aby od 1 stycznia 1992 r. wszy-
stkie urzędy metrykacji w usta-
lonym trybie wydawały ludziom
wyłącznie metryki nowego wzoru.

4.2. W ustalonym trybie zin-
wentaryzować i zniszczyć blan-
kiety metryk starego wzoru.

Premier Republiki Litewskiej
G. WAGNORIUS
Wilno, 27 września 1991 r.

Urbanistyki ma przydzielić te
środki konkretnym przedsiębior-
stwom za wykonane prace.

Premier Republiki Litewskiej
G. WAGNORIUS
Wilno, 30 września 1991 r.

ROZPORZĄDZENIE Nr 684P

Wydzielić z budżetu państwo-
wego Litwy dla Ministerstwa
Spraw Wewnętrznych 1840 tys.
rubli na wyrob znaków rejestracji
państwowej środków trans-
portowych.

ROZPORZĄDZENIE Nr 696P

Polecić Bankowi Oszczędności
Litwy:

1. Od 5 października 1991 r.
wstrzymać sprzedaż certyfikatów
oraz opłacanie certyfikatów, cek-
ków i akredyty rozliczeni-
owych, wydanych po 5 paździer-
nika 1991 r. nie w Republice
Litewskiej.

2. Czeki rozliczeniowe wyda-
wać mieszkańcom republiki tyl-
ko do rozliczeń w Republice Li-
tweskiej.

ROZPORZĄDZENIE Nr 691P

1. Zaakceptować prośbę Depart-
amentu Ochrony Kraju i propo-
zytacje zarządu rejonu szyrwin-
ckiego w sprawie nieodpłatnego
przekazania temu departamencie
w budynku państwowo-akcyj-
nego przedsiębiorstwa budow-
lanego wskazanego rejonu w
Szyrwintach przy ul. Zibalu 16.
2. Departament Ochrony Kraju
i zarząd rejonu szyrwinckiego
powinny pociążyć komisję do
przekazania i odbioru tego bu-
dynku.

ROZPORZĄDZENIE Nr 686P

Włączyć drogę o długości 7,4
km Snieczkus—Ignalinska Siłowni
Atomowa do rejestru dróg
samochodowych rangi republi-
kańskiej zatwierdzonego uchwa-
łą nr 173 Rządu Ministrów Litwy
z 4 lipca 1983 r.

Premier Republiki Litewskiej
G. WAGNORIUS
Wilno, 30 września 1991 r.

Kronika kryminalna

Czy dużo przestępstw kry-
minalnych, a konkretnie zabójstw
zostaje w rejestrze „niewyjaśnio-
ne”? — zaciekawili się dzien-
nikarze podczas jednej z konfe-
rencyj prasowych w MSW repu-
bliki.

Dowiedzieli się, że jeśli chodzi
o ustalenie tożsamości denatów,
czyli osób, które poniosły śmierć,
to w zasadzie udaje się ich dane
ustalić prawie zawsze. Wiac —
kogo zabito — jasne. Natomiast
kto zabił — czystokrot pozostaje
tajemnicą. Gdy przy ul. Sude-
wes w Wilnie znaleziono zwłoki
pięćdziesięcioletniej kobiety,
to szybko ustalono, że się nazy-
wa M. Jakowuk. W jakich jed-
nak okolicznościach nastąpiła jej
śmierć, na razie nie wiadomo.

Przy ul. Szwidrigaitos we włas-
nym mieszkaniu znaleziono
martwą Stanisławę Tomaszewicz,
której śmierć nastąpiła w wyni-
ku silnego pobicia. Został are-
stowany jej mąż Edward, który
po pijanemu zadał wiele cięż-
kich ciosów kobiecie. W tym
wypadku wszystko jest jasne,
choćby kropkę nad „i” oczywi-

ście postawił sąd.

Tak samo wszystko jest prze-
razające jasne w głośnej sprawie
przypadku kanibalstwa, jaki
miał miejsce w pobliżu miaste-
czka Pakruojis. Ignacis Montwi-
das, 1940 r. urodzenia, traktorysta
ze wsi Kutaičiai w ostatnim
dniu sierpnia, a była to sobota,
po wspólnej, snu zakrapianej
libacji, zakroił szczyrykiem swo-
ją sąsiadkę Kriščiuženie. Miał
chębia apetyt na ludzkie mięso,
bowiem podziwiał zwłoki i
zasolił je. Gdy córka ofiary
przyjechała do miasta, zobaczyła
straszny widok i zrozumiała, co
się stało z jej matką. Krzyczała
nie swoim głosem ze zgrozy.
Zbiegli się sąsiedzi. Wywołano
policję, krwawe ślady prowadzi-
ły do sąsiada, czyli I. Montwi-
dasa. Nie zapierał się niczego.
Ba, gdy po miesiącu w końcu
września jego adwokatka zwo-
łała konferencję prasową, udzie-
lił spokojnym głosem wywia-
dów, zapewniając, że mięsa nie
zdążył spróbować. Przypomniano
w pakruojiskiej prokuraturze, jak
to jedenaście lat temu uczyniła

się sprawa teżoż Montwidasa.
Wtedy szczyrykiem zakroił swo-
ją żonę, której mięso zasoili, u-
gotował i próbował jeść. Skaza-
no go wtedy na 11 lat więzie-
nia, z których 9 spędził w Pra-
wieniskach. Pracował tam su-
miennie, więc „trafił pod amnestię”
i wyszedł z więzienia 3
lata temu. Zanim odbędzie się
proces sądowy, biegli psychia-
try przyzbędają tego ludźdźercę,
ale wszystko przemawia za tym,
że jest całkiem normalny...

Od tych koszmarów przejdź-
my do tematów spokojniejszych.
Już krótko policjantom będą
pomagać rezerwiści z Depart-
amentu Ochrony Kraju. Prawie
200 osób z DOKu uczy się na
kursach przygotowawczych w
Akademii Policji, by po kilku
miesiącach uzupełnić szereg wi-
leńskiej policji. Bardzo się wszy-
stkim to przyda, bowiem napa-
dy chuligańskie i grabieże stają
się częstym zjawiskiem na
ulicach miasta. Nawet w biały
dzień, wieczorem — w ogóle
strasznie wyjść z domu.
Jeszcze jednej pomocy nasza
policja może się spodziewać od
międzynarodowej policji krymi-
nalnej Interpol. Jak poinformo-
wano biuro prasowe rządu, wice-
premier Z. Waszswila wystoso-
wał telegram do prezydenta In-
terpolu z prośbą o otrzymanie
w poczet członków tej stw-
snej organizacji, zwalczającej

przestępczość organizo-
wani kilku lub kilkun-
panstw. Przy okazji
słów o Interpolu, w
centralny mieście Litwy
cuskiem mieście Litwy
policjantów jest
trudniejszych. Przy
czyli komputerów
osob. Ale jaki benefit
o świecie gospo-
rąpy i obu Ameryk
wyrobów strzał, jak
burzyny z
dże, cennych dzieł
zabojstwa politycz-
nie znanych polity-
grup w charakterze
międzynarodowy
wszystko zakres
terpouli, który się
wykrycia niejed-
narodowej zwan-
i handlem narco-
zroczne w mie-
rozroze skłaki

Na zakońc-
całkiem konkretny
nionego tytułowa 5
zarejestrowana 5
napadów, których
ły się w sprawie
zgwałcenia 257
czyli mienia
państwowe-
samochodów

Mieszkańcy

Przemier
loni, że rząd
stos obowiąz-
otwierając
nia ces ryko-
dla władze
sprzedawa-
rynokowa
wszystkie
wystrzeżenie
czym pienię-
związku z
spozować z
cen. Ale to z
zwiększanie
za tym idzie
towarów
→ Najbar-
nie gajeje
lekkie, ch-
budowlany
dudków
→ Nowe
wejda praw-
bezdwójowy
mi zagran-
tego, czy za-
nym, pod-
dokumenty
ska. Węgr-
Ale wyja-
liwy jest
o jednako-
podatcz-
rownik
MSZ RL R.
→ W tym
aptek zam-
Ludzie na-
sek, że z-
zdrożyły
Nowego R-
się ceny na
wych lek-
→ 12 pa-
Wileńs (Zak-
tradycyjna
„Dary jes-
wnicy
prze-
stko, co
do wy-
Wileńs
po długich
wynajęł
stałych
Dumy Ofi-
→ Jedno-
demickim
nym przy
ca na sie-
nów: jest
wieszona
trze pły-
reklama
atrze szt-
człowieka”
→ Dom
skiej 24
torulnie
formu-
wileńs
wileńs
miej-
mieszka-
gregacji z

22

gody Karika i Wali". Odc. 1 i 2. 11.45 - Cyrk na wodzie. 12.35 - "Nie chcesz - nie słuchaj". 13.40 - Kreskówka. 13.50 TV film. 15.00 - TSN. 15.15 - TV filmy krótkometrażowe. 16.30 - Premiera filmu spektakularny N. Gogol "Ożenek". 18.00 - TV film dok. 19.10 - Kreskówka. 19.20 - Film fab. "Fontanna". 21.00 - Program inform. 21.40 - Pieśń-91. 22.45 - Telewizja autorska. Podczas przerwy - TSN. 0.50 - Koncert.

MOSKWA II

7.00 - Poranek biznesmena. 8.00 - Gimnastyka poranna. 8.20 - Nasz sad. 8.50 - Koncert filmowy. 9.35 - Rezerwa. 9.40 - Tańca starożytny Hellady. 10.00 - Teatr, który kocham. 11.00 - Program o ośrodku rehabilitacji twórczej. 11.30 - TV informacyjny program komercyjny. 12.00 - Film dok. 12.55 - Hokejowe mistrzostwa ZSRR. "Dynamo" (Moskwa) - "Chemik". 15.30 - L. Beethoven. Symfonia nr 4. 16.10 - Kreskówka. 16.20 - Mistrzostwa Europy w piłce nożnej kobiet. ZSRR - Węgry. 16.55 - TV film fab. "Assol". 18.00 - W zwierciadle estrady. 19.00 - Program artystyczny - publicystyczny "Krawędzie". 19.55 - Reklama. 20.00 - Więści. 20.20 - Dobranocka. 20.35 - Powrót islamu. 21.10 - Teatr telewizyjny. 21.55 - Program artystyczny - publicystyczny "Pięte koło". 22.55 - Reklama. 23.00 - Więści. 23.20 - C.d. "Pięte koło". 0.20 - Mistrzostwa Europy w koszykówce. "Chicago Bulls" - "Los Angeles Lakers".

WTOREK, 8 PAŹDZIERNIKA

7.15 - Lekcja angielskiego. 7.45 - Na dzień dobry. 8.10 - Nasz elementarz. 8.15 - Program sportowy. 9.20 - Emanuel Zingeris. Źródła odrodzenia. 9.50 - Ubezpieczenia społeczne na Litwie. 10.05 - Okno: nowości ze świata. 10.30 - Lekcja angielskiego. 16.30 - Lekcja angielskiego. 17.00 - Program CNN. 18.00 - Wiadomości. 18.10 - Przegląd krajowy. 18.50 - Wiadomości popołudniowe (ros.). 19.00 - Studio polskie. 19.10 - Pół godziny po lektach. 19.40 - Słowo chrześcijańskie. 19.55 - Dobranocka. 20.25 - Reklama. 20.30 - Panorama. 21.00 - Przewidywania. 21.30 - Komentarz rządowy. 21.45 - Film fab. 23.15 - Wiadomości wieczorne. 23.30 - Postscriptum. 23.40 - Lekcja angielskiego.

MOSKWA I

6.30 - Poranek. 9.05 - Godzina dla dzieci (z lekcją niemieckiego). 9.15 - Premiera TV serialu "Dwaj bracia". Odc. 1. 11.40 - Film dok. 12.00 - TSN. 12.10 - Wiadomości głośdowe. 12.25 - Baśnie i podania ludowe różnych krajów. 12.30 - Przegląd piłkarski. 14.15 - Telemixt. 15.00 - TSN. 15.15 - TV film fab. "Deszcz w obcym mieście". Odc. 1. 16.25 - Kreskówka. 16.50 - Razem z mistrzami. 17.05 - Dziecięcy klub muzyczny. 17.50 - TV szkie. 18.10 - Świat hobystów. 18.25 - Notatnik. 18.30 - TSN. Wydarzenia międzynarodowe. 18.45 - Premiera TV serialu "Dwaj bracia". Odc. 1. 21.00 - Program inform. 21.40 - Serpentina filmowa. 22.20 - Wiadomości głośdowe. 22.35 - Dziennik parlamentarny. 22.50 - Prognoza muzyczna. 23.15 - TSN. 23.30 - TV film dok. 0.45 - Rozmowy z biskupem W. Rodzianką. 1.05 - Premiera TV serialu "Dwaj bracia". Odc. 1. 2.40 - Wernisaz estradowy.

MOSKWA II

7.00 - Gimnastyka poranna. 8.30 - Film fab. 8.50 - Film-balet "Pięć piłkarski". 22.15 - Program dla dzieci. 23.00 - Świat i wieczerze. 11.05 - Karika i poezja. 11.35 - Program inform. 11.45 - Program inform. 12.35 - Film fab. "Kamera bada przestępcę". 13.00 - Teatr TV "Zbiegowisko". 13.00 - Mistrzostwa świata w łyżwiarstwie solnym. 19.00 - "Wielki świat" wiek XX w. 19.05 - Nasz sad. 20.00 - TSN. 20.15 - Dobranocka. 20.30 - "Trzeci stan". Rynek międzynarodowy. 21.05 - Film fab. "Jako że śmierć". 21.00 - Reklama. 23.00 - Wiadomości. 23.00 - Rozmizyport. 24.00 - Program międzynarodowy koncertowy balowych.

WILNO

7.15 - Lekcja angielskiego. 7.45 - Na dzień dobry. 8.10 - Nasz elementarz. 8.15 - Program sportowy. 9.20 - Emanuel Zingeris. Źródła odrodzenia. 9.50 - Ubezpieczenia społeczne na Litwie. 10.05 - Okno: nowości ze świata. 10.30 - Lekcja angielskiego. 16.30 - Lekcja angielskiego. 17.00 - Program CNN. 18.00 - Wiadomości. 18.10 - Przegląd krajowy. 18.50 - Wiadomości popołudniowe (ros.). 19.00 - Studio polskie. 19.10 - Pół godziny po lektach. 19.40 - Słowo chrześcijańskie. 19.55 - Dobranocka. 20.25 - Reklama. 20.30 - Panorama. 21.00 - Przewidywania. 21.30 - Komentarz rządowy. 21.45 - Film fab. 23.15 - Wiadomości wieczorne. 23.30 - Postscriptum. 23.40 - Lekcja angielskiego.

MOSKWA I

6.30 - Poranek. 9.05 - Godzina dla dzieci (z lekcją niemieckiego). 9.15 - Premiera TV serialu "Dwaj bracia". Odc. 1. 11.40 - Film dok. 12.00 - TSN. 12.10 - Wiadomości głośdowe. 12.25 - Baśnie i podania ludowe różnych krajów. 12.30 - Przegląd piłkarski. 14.15 - Telemixt. 15.00 - TSN. 15.15 - TV film fab. "Deszcz w obcym mieście". Odc. 1. 16.25 - Kreskówka. 16.50 - Razem z mistrzami. 17.05 - Dziecięcy klub muzyczny. 17.50 - TV szkie. 18.10 - Świat hobystów. 18.25 - Notatnik. 18.30 - TSN. Wydarzenia międzynarodowe. 18.45 - Premiera TV serialu "Dwaj bracia". Odc. 1. 21.00 - Program inform. 21.40 - Serpentina filmowa. 22.20 - Wiadomości głośdowe. 22.35 - Dziennik parlamentarny. 22.50 - Prognoza muzyczna. 23.15 - TSN. 23.30 - TV film dok. 0.45 - Rozmowy z biskupem W. Rodzianką. 1.05 - Premiera TV serialu "Dwaj bracia". Odc. 1. 2.40 - Wernisaz estradowy.

MOSKWA II

7.00 - Gimnastyka poranna. 8.15 - Język francuski. 8.45 - Język francuski. 9.15 - Gimnastyka rytmiczna. 9.45 - Rozgrzewka dla erudytów. 10.15 - Rozmowy o kulturze rosyjskiej. 11.00 - Program artystyczny - publicystyczny "Pięte koło". 13.00 - "Aleksandrowskie lato Cwietajewej". 13.25 - TV film

MOSKWA I

7.00 - Gimnastyka poranna. 8.15 - Język francuski. 8.45 - Język francuski. 9.15 - Gimnastyka rytmiczna. 9.45 - Rozgrzewka dla erudytów. 10.15 - Rozmowy o kulturze rosyjskiej. 11.00 - Program artystyczny - publicystyczny "Pięte koło". 13.00 - "Aleksandrowskie lato Cwietajewej". 13.25 - TV film

6.30 - Poranek. 9.05 - Godzina dla dzieci (z lekcją niemieckiego). 9.15 - Premiera TV serialu "Dwaj bracia". Odc. 1. 11.40 - Film dok. 12.00 - TSN. 12.10 - Wiadomości głośdowe. 12.25 - Baśnie i podania ludowe różnych krajów. 12.30 - Przegląd krajowy. 18.50 - Wiadomości popołudniowe (ros.). 19.00 - Studio polskie. 19.10 - Pół godziny po lektach. 19.40 - Słowo chrześcijańskie. 19.55 - Dobranocka. 20.25 - Reklama. 20.30 - Panorama. 21.00 - Przewidywania. 21.30 - Komentarz rządowy. 21.45 - Film fab. 23.15 - Wiadomości wieczorne. 23.30 - Postscriptum. 23.40 - Lekcja angielskiego.

ŚRODA, 9 PAŹDZIERNIKA

7.15 - Lekcja angielskiego. 7.45 - Na dzień dobry. 8.10 - Nasz elementarz. 8.15 - Program sportowy. 9.20 - Emanuel Zingeris. Źródła odrodzenia. 9.50 - Ubezpieczenia społeczne na Litwie. 10.05 - Okno: nowości ze świata. 10.30 - Lekcja angielskiego. 16.30 - Lekcja angielskiego. 17.00 - Program CNN. 18.00 - Wiadomości. 18.10 - Przegląd krajowy. 18.50 - Wiadomości popołudniowe (ros.). 19.00 - Studio polskie. 19.10 - Pół godziny po lektach. 19.40 - Słowo chrześcijańskie. 19.55 - Dobranocka. 20.25 - Reklama. 20.30 - Panorama. 21.00 - Przewidywania. 21.30 - Komentarz rządowy. 21.45 - Film fab. 23.15 - Wiadomości wieczorne. 23.30 - Postscriptum. 23.40 - Lekcja angielskiego.

MOSKWA I

6.30 - Poranek. 9.05 - Razem z mistrzami. 9.20 - Dziecięcy klub muzyczny. 10.05 - Premiera TV serialu "Dwaj bracia". Odc. 2. 11.50 - Koncert. 12.00 - TSN. 12.10 - Klucz do rwnku światowego. 12.40 - TV film dok. 15.00 - TSN. 15.15 - TV film fab. "Deszcz w obcym mieście". Odc. 2. 16.20 - Film dok. 16.45 - Świat hobystów. 17.00 - Godzina dla dzieci (z lekcją angielskiego). 18.00 - Piłki głośdowe. 18.10 - Notatnik. 18.15 - TSN. Wydanie międzynarodowe. 18.30 - Planeta. 19.15 - Premiera TV serialu "Dwaj bracia". Odc. 2. 21.00 - Program inform. 21.40 - Rodzina kronika starych znajomych. Premiera TV filmu dok. "Aleksiej". Odc. 1 i 2. Podczas przerwy o 22.30 - Dziennik parlamentarny. 23.35 - Abecadokariery. 23.50 - TSN. 0.05 - Muzyka i moda. 1.05 - Premiera TV serialu "Dwaj bracia". Odc. 2. 2.45 - Wiecez baletu.

MOSKWA II

8.00 - Gimnastyka poranna. 8.15 - Język niemiecki. 8.45 - Świat pieniędzy. 9.15 - Świat muzyki autorskiej I. Sawwinie. 10.30 - Źródła. 11.00 - "Osłagałem najwyższą władzę". 11.30 - Film dok. 12.20 - Powrót islamu. 12.55 - TV film fab. "Konfliktowa sytuacja". Odc. 2. 14.00 - Program Telewizji Tomskiej. 15.00 - Obiektwy. 17.00 - TV abonament muzyczny. 18.00 - Kreskówka. 18.25 - Collage. 18.30 - Mistrzostwa świata w gimnastyce artystycznej. 19.55 - Reklama. 20.00 - Więści. 20.20 - Dobranocka. 20.35 - A. Sokourow "Elegia rosyjska". 21.30 - Na sesji Rady Najwyższej RFSRR. 22.00 - Bez retuszy. 22.05 - Więści. 23.20 - Program Phila Donahue. 0.10 - Mistrzowie sztuki.

CZWARTEK, 10 PAŹDZIERNIKA

7.15 - Lekcja angielskiego. 7.45 - Na dzień dobry. 8.10 - Nasz elementarz. 8.15 - Stalica. 8.55 - Zima Kłajpedka. 9.55 - Okno: nowości ze świata. 10.30 - Lekcja angielskiego. 16.30 - Lekcja angielskiego. 17.00 - Program CNN. 18.00 - Wiadomości. 18.10 - Przegląd krajowy. 18.50 - Wiadomości popołudniowe (ros.). 19.00 - Studio polskie. 19.10 - Pół godziny dla partii. 19.40 - Mówią Białowie. 19.55 - Dobranocka. 20.25 - Reklama. 20.30 - Panorama. 21.00 - Dąb labiryntu. 21.45 - Stanowisko premiera. 22.15 - Brzeg. 23.15 - Wiadomości wieczorne. 23.30 - Postscriptum. 23.40 - Lekcja angielskiego.

MOSKWA I

6.30 - Poranek. 9.05 - Kreskówka. 9.25 - Do lat 16 i starszych. 10.00 - Rosyjskie portrety XVIII - XIX wiek. 11.00 - Muzyka i moda. 12.00 - TSN. 12.10 - Film przedstawienie. N. Gogol "Ożenek". 15.00 - TSN. 15.15 - TV film fab. "Czarny Zamek Olszański". Odc. 2. 16.20 - Nasz sad. 16.35 - TV film fab. 17.55 - Nowości głośdowe. 18.25 - Notatnik. 18.30 - TSN. Wprowadzenie międzynarodowe. 18.45 - Człowiek i prawo. 19.30 - Partner. 20.00 - WID przedstawia: pole cudów. 21.00 - Program inform. 21.40 - WID przedstawia. Podczas przerwy - Dziennik parlamentarny. TSN. 1.25 - TV film fab. Bogobojna Marta. Odc. 1 i 2.

MOSKWA I

6.30 - Poranek. 9.05 - "EA". 9.35 - Film dok. 10.05 - Premiera TV serialu "Dwaj bracia". Odc. 3. 11.45 - Reportaż aktualny. 12.00 - TSN. 12.10 - Komunikaty MSW. 22.15 - Rodzina kronika starych znajomych. TV film dok. "Aleksiej". Odc. 1 i 2. 14.00 - Koncert. 14.15 - "Telemixt". 15.00 - TSN. 15.15 - TV film fab. "Czarny Zamek Olszański". Odc. 1. 16.20 - Skarbnica muzyczna. 17.15 - Kreskówka. 17.25 - Szczera rozmowa. 18.10 - Świat hobystów. 18.25 - Notatnik. 18.30 - TSN. Wydanie międzynarodowe. 18.45 - Do lat 16 i starszych. 19.20 - Premiera TV serialu "Dwaj bracia". Odc. 2. 21.00 - Program inform. 21.40 - Komunikaty MSW. 21.55 - Znalomoc telewizyjna J. Swietlanow. 23.20 - Dziennik parlamentarny. 23.35 - Rosyjskie portrety XVIII - XIX w. w. 0.35 - TSN. 0.50 - Rozmowy z biskupem W. Rodzianką. 1.05 - Premiera TV serialu "Dwaj bracia". Odc. 3. 2.50 - Po tamtej stronie rampy.

MOSKWA II

7.30 - Telegielda. 8.00 - Gimnastyka poranna. 8.20 - Język hiszpański. 8.50 - Język hiszpański. 9.20 - Film-koncert. 10.00 - Mistrzostwa świata w gimnastyce artystycznej. 11.40 - Film dok. 11.50 - Bez retuszy. 12.50 - TV film fab. "Oczekiwanie". Odc. 1. - "Sławka". 14.00 - Gimnastyka rytmiczna. 14.30 - TV abonament muzyczny. 17.00 - Premiera serialu n-p. "Oblicza ziemi". Odc. 3. "Przez Saharę". 18.05 - Kreskówka. 18.20 - Koncert. 19.00 - Informator parlamentarny Rosji. 19.15 - Program artystyczny - publicystyczny "Krawędzie". 20.00 - Więści. 20.20 - Dobranocka. 20.35 - Kwestia chłopska. 21.10 - Na sesji Rady Najwyższej RFSRR. 21.55 - Program artystyczny - publicystyczny "Pięte koło". 22.55 - Reklama. 23.00 - Więści. 23.20 - Cd. "Pięte koło". 22.55 - Reklama. w mistrzostwa ZSRR. "Spartak". "Dynamo" (Moskwa).

PIĄTEK, 11 PAŹDZIERNIKA

7.15 - Lekcja angielskiego. 7.45 - Na dzień dobry. 8.10 - Mówią Białowie. 8.25 - Pod własnym dachem. 9.25 - Dąb labiryntu. 10.10 - Okno: nowości ze świata. 10.30 - Lekcja angielskiego. 16.30 - Lekcja angielskiego. 17.00 - Program CNN. 18.00 - Wiadomości. 18.10 - Przegląd krajowy. 18.50 - Wiadomości popołudniowe (ros.). 19.00 - Studio polskie. 19.10 - Koncert. 19.40 - Pamięta! o sobie. 20.00 - Dobranocka. 20.25 - Reklama. 20.30 - Panorama. 21.00 - Trębuna katolicka. 21.10 - Film fab. "Kołonia Lanfier". 23.15 - Wiadomości wieczorne. 23.30 - Postscriptum. 23.40 - Kino nocne.

MOSKWA I

6.30 - Poranek. 9.05 - Kreskówka. 9.25 - Do lat 16 i starszych. 10.00 - Rosyjskie portrety XVIII - XIX wiek. 11.00 - Muzyka i moda. 12.00 - TSN. 12.10 - Film przedstawienie. N. Gogol "Ożenek". 15.00 - TSN. 15.15 - TV film fab. "Czarny Zamek Olszański". Odc. 2. 16.20 - Nasz sad. 16.35 - TV film fab. 17.55 - Nowości głośdowe. 18.25 - Notatnik. 18.30 - TSN. Wprowadzenie międzynarodowe. 18.45 - Człowiek i prawo. 19.30 - Partner. 20.00 - WID przedstawia: pole cudów. 21.00 - Program inform. 21.40 - WID przedstawia. Podczas przerwy - Dziennik parlamentarny. TSN. 1.25 - TV film fab. Bogobojna Marta. Odc. 1 i 2.

MOSKWA II

7.00 - Poranek biznesmena. 8.00 - Gimnastyka poranna. 8.15 - Kreskówka. 8.30 - Język hiszpański. 9.00 - Język hiszpański. 9.30 - Człowiek. Ziemia. Wzschława. 10.00 - Mistrzostwa świata w gimnastyce artystycznej. 11.40 - Koncert. 12.00 -

TV film fab. "Oczekiwanie". Odc. 2. "Waker". 13.15 - Mistrzowie sztuki. 14.40 - Koncert. 17.00 - Klub podróźników. 18.00 - Koncert. 18.35 - Kreskówka. 18.40 - Przedsiębiorczość i tradycje. 18.55 - Collage. 19.00 - Zdanie osobiste. 19.15 - Film dok. 19.55 - Reklama. 20.00 - Więści. 20.20 - Dobranocka. 20.35 - Koncert. 21.30 - "Z własnej dzwonnicy". 21.45 - Program polityczny. 22.10 - Na sesji Rady Najwyższej RFSRR. 22.55 - Reklama. 23.00 - Więści. 23.20 - TV przedstawienie S. Mrozek "Na otwartym morzu". 0.05 - Monstra Rocka w Moskwie.

SOBOTA, 12 PAŹDZIERNIKA

9.00 - Wiadomości. 9.15 - Program dla dzieci. 10.15 - Sygnał Kłajpedy. 11.15 - Panorama tygodnia (ros.). 11.30 - Zgod. 12.30 - Program ukraiński. 12.50 - Nowy sygnał SOS. 13.40 - Sport na świecie. 14.35 - Z wdźwięków po Ameryce. 15.00 - Obcego bólu nie bywa. 16.00 - Piłkarskie mistrzostwa Litwy. 16.45 - Festiwal filmów krótkometrażowych w Krakowie. 17.05 - Okno na świat. 18.00 - Wiadomości. 18.10 - Przegląd krajowy. 18.50 - Wiadomości popołudniowe (ros.). 19.00 - Studio polskie. 19.10 - U Danute. 20.05 - Program rozrywkowy. 20.25 - Reklama. 20.30 - Panorama. 21.00 - Pod własnym dachem. 22.00 - Film fab. "Najpiękniejsza modelka świata". 23.15 - Wiadomości wieczorne. 23.30 - Dziesiątka z "Lietuwos Akdas". 23.40 - Nocne kino.

MOSKWA I

6.30 - Koncert. 7.00 - TV film dok. 7.25 - Kreskówka. 8.00 - Gimnastyka rytmiczna. 8.30 - TSN. 8.45 - Wideokanal "Wspólnota". 10.45 - Poranny program rozrywkowy. 11.15 - UFO: niezapowiedziana wizyta. 11.45 - "Burda Modem" proponuje. 12.15 - Zdrowie. 12.45 - W świecie zwierząt. 13.30 - Film "Jak ważne jest aby być poważnym". 15.00 - TSN. 15.15 - Międzynarodowy festiwal folklorystyczny. 16.15 - "Kriemi moskiewski". Film 6. - Sztuka lubiera rosyjskiego". 16.45 - TV film fabularno - publicystyczny "Tak żyć nie wolno". Po filmie spotkanie z reżyserem S. Goworuchinem. 18.55 - Mecz eliminacyjny do piłkarskich mistrzostw Europy. ZSRR - Włochy. 21.00 - Program inform. 21.40 - Premiera TV filmu fab. "Uwaga widzimy". 23.00 - "Pieć nius". Podczas przerwy - TSN. 1.35 - Program teatralny. 2.40 - Moskiewski balet na lodzie.

Kalendarium

Sobota (5X) jest 278 dniem 1991 r. Do końca roku 87 dni. * Znak Zodiaku - Waga. * Imienny: Apolinarego, Marcelego, Rajmunda. * Wschód Słońca - 6.27, zachód - 17.47. Długość dnia - 11 godz. 20 min. * Niedziela (6X) jest 279 dniem 1991 r. Do końca roku 86 dni. * Imienny: Artura, Bronisława, Brunona. * Wschód Słońca - 6.29, zachód - 17.45. Długość dnia - 11 godz. 16 min. * Poniedziałek (7X) jest 280 dniem 1991 r. Do końca roku 85 dni. * Imienny: Amalii, Marii, Marka. * Wschód Słońca - 6.31, zachód - 17.42. Długość dnia - 11 godz. 11 min.

Progoda

Litewska Służba Hydrometeorologiczna przewiduje na 5 października zachmurzenie zmienne, bez opadów. Wiatr południowo-zachodni, umiarkowany. Temperatura 15-17 stopni. W ciągu następnych dwóch dni krótkotrwały opady. Temperatura w nocy 3-8, w dzień 12-17 stopni.

ROCZNICE TYGODNIA

7 października 1988 r. na Węzły Giedymia uroczyste zaciągnięto litewską flagę narodową.

Przed 85 laty, 8 października 1906 r. urodził się Kazys Inczura (zm. 1974), pisarz litewski.

9 października 1921 r. urodziła się Ludmiła Stepaniwna (zm. 1973), litewska lekarka i pediatra.

Przed 130 laty, 10 października 1861 r. urodził się Fridtjof Nansen (zm. 1930), podróżnik i przyrodnik norweski, badacz

Greenlandii, działacz społeczny; w 1922 r. otrzymał Nagrodę Nobla, którą przeznaczył na cele społeczne.

W dniach 10—21 października 1936 r. odbył się I międzynarodowy festiwal muzyki współczesnej „Warszawska Jesień”.

W dniach 12 i 13 października 1943 r. pod Lenino na Smoleńszczyźnie przeszła swój chrzest bojowy I Dywizja Piechoty im. T. Kościuszki.

13 października 1881 r. urodził się Eugénie Cotton (zm. 1967), działaczka francuskiego i międzynarodowego ruchu kobiecego, w okresie II wojny światowej uczestniczka ruchu oporu.

KTO URODZIŁ SIĘ 5 PAŹDZIERNIKA

Zna się na ludziach i umie z nimi współdziałać. Nie lubi się przędko decydować. Na dnie charakteru drzemie wola potężna. Jest na ogół lubiany i popularny. Zazwyczaj wcześniej wie, że związek małżeński. Miłość i przyjaźń w życiu jego odgrywają rolę wybitną.

Wady: Nieraz jest niepewny i nie zachowuje koniecznej ostrożności życiowej. Nieostatecznie przewidujący.

KTO URODZIŁ SIĘ 6 PAŹDZIERNIKA

Towarzyski, wesoty — ustępuje innym dla świętego spokoju. Przyjazny, sympatyczny. Potrafi być niezależny, zawsze pełen nadziei — jest dobrym kolegą.

Kobieta w tym dniu urodzona ma dużo kobiecości i wykazuje żywe zainteresowanie sztuką.

Wady: bezkrośny w sprawach pieniężnych.

Co mu grozi? Ze może zostać osamotniony pod względem uczuciowym — ewentualnie rozęść się lub rozstać z osobą, do której był bardzo przywiązany.

KTO URODZIŁ SIĘ 7 PAŹDZIERNIKA

Wrażliwy, niezależny — jest dobrym obserwatorem. Zreżnię nasłuchuje innych. Niezwykle ostro odczuwa wszystko, co dzieje się dokoła.

Żyje czasem teraźniejszym — i tym, co życie mu przynosi, nie oglądając się na przeszłość.

Lubi porządek i harmonię, a wewnętrznie ożywia go poczucie sprawiedliwości, równowagi.

Wady: Zbyt łatwo daje się opowiadać zewnętrzny warunkom życia i zbyt wyostrzonym, a także zbyt szybko poddaje się uczuciom.

Co ujrzymy na ekranach

* Dzwleczące lata królów? Cios w plecy * Nie cofać się, nie poddawać *
 * „Dzwleczące lata królów” — to film francuski. Prototypem bohaterki jest legendarna królowa Anglii Wiktoria, rządząca krajem przeszło pół wieku. Film opowiada o romantycznej przygodzie z lat młodości Wiktorii, gdy incognito podróżując po Francji zapoznawała się z młodym człowiekiem, którego później oficjalnie przyjmowała w swym pałacu. Wspaniałe stroje, pejzaże i wnętrza, nieco naiwna, ale bardzo liryczna i interesująca historia stosunków wzajemnych bohaterów, doskonała gra Romy Schneider doprowadzą do dostarczenia przyjemności wszystkim, którzy

pracę tę obejrzą.
 * „Cios w plecy” — to typowa tasma przygodowa. Kryminalny wątek, nieco erotyki, strzelanina, pościgi i tajemnicze wydarzenia... Bohater filmu, uczyony architekt, zapoznaje się z młodą kobietą, a gdy odwiedza ją w domu, za miast uroczej gospodyni zastaje trupa z nożem w plecach. Reżyser G. Kaufmann zadbał o to, aby widz się nie nudził, co mu się zresztą udało. Produkcja USA.
 * Nie cofać się, nie poddawać” tak się nazywa film o karate, którego podstawową ideę zawiera tytuł. Reżyserem filmu jest K. Juen. Produkcja USA.

N. ANDRJAUSKIENE

W INTENCJI OFIAR REPRESJI

W związku z przypadającą drugą rocznicą założenia Polskiej Sekcji Wileńskiej Wspólnoty Więźniów Politycznych i Zesłańców w poniedziałek (7 paź-

dziernika) w kościele Św. Ducha odbędzie się Msza Święta Założona na intencji zmarłych ofiar represji. Godzina 18.45.

R. GIECZEWSKI

KOLEJNE ZAJĘCIE

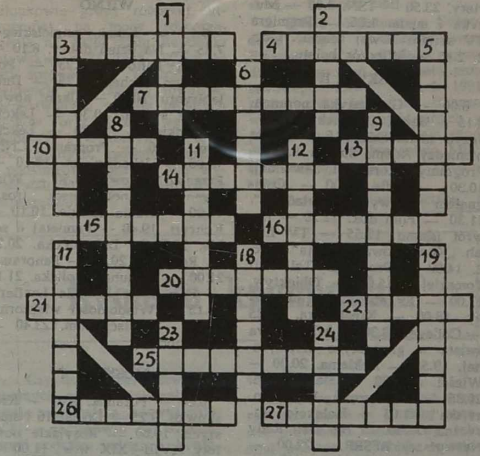
W tym też dniu, o godzinie 18 w Wileńskiej Szkole Średniej nr 5 (ul. Antokol 33, pokój 49)

odbędzie się kolejne zajęcie Klubu Młodzieży Katolickiej. J. MINCEWICZ

Krzyżówka

POZIOMO: 3 — Ryzykactwo, dzielność, pewność siebie. 4 — Linia na mapie geograficznej łącząca punkty o jednakowym ciśnieniu atmosferycznym. 7 — Przeciwnik. 10 — Łobuziak, ulicznik, andrus. 13 — Szczytny dramat muzyczny. 14 — Wyraz mający jednakowe brzmienie z innym wyrazem, lecz odmienne znaczenie. 15 — Niemowle. 16 — Tkanina bawełniana, przeważnie barwna, gładka lub drukowana w deseń. 20 — Smukła wlezycka obok meczetu. 21 — Roślina zbożowa uprawna. 22 — Pierwiałek chemiczny, srebrzystobławy metal. 25 — Potwierdzenie, aprobowanie czegoś. 26 — Przyłączenie siłą, zagarnięcie obcego terytorium. 27 — Zawręczka, zadymka.

PIONOWO: 1 — Kłótnia, awantura. 2 — Antonim zła. 3 — Wielki gwóźdz żelazny z dużym łukiem. 5 — Najwyższy stopień oficerski w marynarce wojennej. 6 — Zolnier lekkijszy w dawnym wojsku. 8 — Książka ciesząca się największym popytem. 9 — Obróżca, chwalcia jakiejś idei, posadk. 11 — Lekki utwór sceniczny. 12 — Stało o świecie. 17 — Powierzchnowa, manifestacyjna pobożność. 18 — Cieżar, brzemie, niewola. 19 —

Niewielki teren wydzielony z większego obszaru pod zabudowę. 23 — Ogłoszenie umieszczone w miejscach widocznych. 24 — Wzidlenie sennie, urojlenie.

Ułożył Józef SIENKIEWICZ
 ROZWIĄZANIE KRZYŻÓWKI Z 28 WRZEŚNIA
 Poziomo: raport, atyka, portal, Erie, Ormlanin, następcza,

miano, kopuła, zalew, metagenez, polot, rozeta, aktyw, rykoszet, tęczówka, ruta, bylina, amorek, Igarka.

Pionowo: trylion, marengo, arseнал, Parsęta, eternit, marchew, odmęk, katar, arena, zsgaga, kodycył, cyrkiel, okolica, ostroga, tatarka, królowa.

Telewizja Polska

NIEDZIELA, 6 PAŹDZIERNIKA

8.55 — Program dnia. 9.00 — „Tydzień”. 10.00 — „Telekanek”. 11.25 — Język angielski dla dzieci. 11.30 — „Al-Kiblu” — kierunek na Mekkę” (4) — serial dok. prod. hiszpańskiej. 12.00 — Notowania, czyli co się opłaca roli. 12.55 — „Zapis wspomnień” — wojskowy program dokumentalny. 13.20 — „Tęczywoy music box”. 14.05 — „Magazyn „Morze””. 14.25 — „Dzieje kultury polskiej” — „Koniec dynastii” — film dok. 15.25 — Pieprz i wanilia. 16.05 — Telewizja i wariacje. 16.15 — Telewizyjny Teatr Rozmaitości — Tom Kamiński: „Odcodzi”. 18.15 — Teleexpress. 19.00 — „Synowie i córki” — serial prod. USA. 20.00 — Wieczorynka. 20.30 — Wiadomości. 21.05 — „Uśmiechy szczęcia” (4) — serial prod. USA. 21.55 — Sportowa niedziela. 22.15 — 7 dni i 5nawt. 23.00 — Studio wyborcze. 0.05 — Wiadomości wieczorne.

PONIEDZIAŁEK, 7 PAŹDZIERNIKA

14.25 — Wiadomości. 14.35 — 17.00 — Telewizja edukacyjna. 17.05 — Studio 7 proponuje. 17.15 — Luz — program nastolatów. 18.15 — Teleexpress. 18.35 — „Fi 87” — magazyn muzyczny - informacyjny. 19.00 — Sportowy HIT. 19.10 — „Kraje, narody, wydarzenia”. 19.50 — „Alf” — serial prod. USA. 20.15 — Dobranoc. 20.30 — Wiadomości. 21.05 — Teatr telewizyjny — Friedrich Duerrenmatt: „Romulus wielki”. 22.50 — „ABC ekonomii”. 23.00 — Studio wyborcze. 0.05 — Wiadomości wieczorne. 0.25 — „Wiersze na dzień powszedni”. 0.35 — Serwis BBC.

WTOREK, 8 PAŹDZIERNIKA

9.00 — Wiadomości poranne. 9.10 — „Dzień dobry” — poranny magazyn rozmaitości. 10.10 — „Domowe przedszkole”. 10.35 — Magazyn kulinarny. 11.00 — „Wielka miłość Balzaka” (2) — serial TP. 12.50 — Wiadomości. 13.00 — 17.00 — Telewizja edukacyjna. 17.05 — Studio 7 proponuje. 17.15 — Dla dzieci: „Tik-Tak”. 18.05 — Język angielski dla dzieci. 18.15 — Teleexpress. 18.30 — Listy o gospodarce. 19.00 — Pitkarska kadra czeka. 19.10 — W Sejmie i Senacie. 19.30 — Wywiad tygodnia. 20.15 — Dobranoc. 20.30 — Wiadomości. 21.05 — „Sajgon — rok kota” — film fab. prod. ang. 22.50 — „ABC ekonomii”. 23.00 — Studio wyborcze. 0.05 — Wiadomości wieczorne. 0.30 — Serwis BBC.

ŚRODA, 9 PAŹDZIERNIKA

9.00 — Wiadomości poranne. 9.10 — „Dzień dobry” — poranny magazyn rozmaitości. 10.10 — Domowe przedszkole. 10.35 — Program poradniczy. 11.00 — „Dynastia” — serial prod. USA. 12.50 — Wiadomości. 13.00 — 17.00 — Telewizja edukacyjna. 17.05 — Studio 7 proponuje. 17.15 — „Sami o sobie” — magazyn nastolatów. 17.40 — „Wychowawca” — serial prod. USA. 18.15 — Teleexpress. 18.35 — Recital Joanny Szczepkowskiej. 19.00 — Klinika zdrowego człowieka. 19.20 — Teleturynie. 19.30 — „Encyklopedia II wojny światowej”. 20.00 — „Zielona linia” — program redakcji rolnej. 20.15 — Dobranoc. 20.30 — Wiadomości. 20.50 — Wyborcze ABC. 21.05 — „Dynastia” — serial prod. USA. 22.00 — „ABC ekonomii”. 22.05 — Spotkanie z rzecznikiem praw obywatelskich

KURIER Wileński

Dziennik społeczno-polityczny Rady Najwyższej i Rządu Republiki Litewskiej. Ukazuje się od 1 lipca 1953 r.

Nasz adres: 232024, Wilno, ul. Subocz 5. Indeks 67218. Zam. 246. Cena 30 kop. Nr rejestracji — 322. Drukarnia przedsiębiorstwa „Spauda”

Redaktor Zbigniew BALCEWICZ

TELEFONY:
 Redaktor — 22-42-46, zastępcy redaktora, sekretarz odpowiedzialny — 61-38-34.
 Działy: państwa i samorządu terenowego; ekonomiczny — 62-97-19; etyki, rodziny i prawa; szkolnictwa i młodzieży; literatury i sztuki; feteletonów i sportu — 61-71-25; życia politycznego; listów; życia wst; korespondentów — 22-37-38; stołeczny oraz aktualności; handlu, usług i komunikacji — 61-15-16, Fax — 22-42-46.

ZYSK, KONTAKTY, POTĘGA — TO W KURIERZE WILEŃSKIM

Biurow ogłoszeń i reklamy: Subocz 9 — 17 w dniach pracy. 61-68-81.